

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12989

ZAMLUNG FUN PYONERISHE
DERSTEYLUNGEN

Notke Vainhoiz

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

זאמלונג

פֿון פּיאָנערישע דערציילונגען

צונויפֿגעשטעלט און דעדאגירט
פֿון נאָטקע וויינהויז

דן ביהער - פֿון מאלער ג. יטהונסקי.

9562

מעלוכע-פֿארלאַג פֿון ווייסהוסלאַנד

מאָנאט 1927

מינסק, 1-טע מעלונגע-דרוקעריי.

טראגט 3000.

באט. 132.

גלאויליטבעל 22776.

דריי קאָמעדיאַנטן. 70 50

מיכאלקע האָט זיך מיט אַן אומעט אין די אויגן איינגעגעסן
אין אַ שוואַרץ פינטל. דאָס איז געווען אַ דאָרף, וועלכן ס'האבן
פֿאַרשטעלט שפיצן פֿון הויכע בערג.

ביון דאָרף איז נאָך געווען ווייט, זיי גייען שוין אָבער
אַסאָך:

ער, מיכאלקע, דער אַלטער ניקאָלע, און הינטער זיי שלעפט
זיך אַף אַ קייט אַ גרויסער בער.

דער דאָרף איז נאָך ווייט, האָט געזאָגט מיכאלקע.

דער אַלטער ניקאָלע האָט פֿאַרזשמורעט זיין פֿאַר בלינדע
קוקערס, מיט דער האַנט פֿאַרשטעלט דעם פּאַנים פֿון דער זון
און אַרויסגערעט:

— יע, נאָך ווייט!...

דעם בער איז שוין אויך דערעסן געוואָרן צו זיין געשפּאַנט אין
די קייטן, אַף וועלכע ער איז צוגעבונדן, שטעלט ער זיך אַף די
הינטערשטע לאַפעס, רייסט די קייטן און ברומט.

אין א האלבע שא ארום ווינען זיי אריין אין א גרויסן
באלנארישן דארף מיט הייזלעך צעוואָרענע ארום די רויטיקע
ברעגן פֿונם טייך, באַריצאָי.

אַרייַנקומענדיק האָט דער אלטער ניקאלע אַראָפּגענומען
פֿון פֿלייצע אַ גרויסע פּויק מיט גלעקלעך, קונציק אַ קלאַפּ געטאָן
מיט דער האַנט איבערן פּאַרלאַטעטן אין עטלעכע ערטער דעק.
די ליבהאבער פֿון אזעלכע קונץ-שטיק, די קינדער פֿון
דאַרף, זיינען אָנגעלאָפֿן פֿון די קליינע הויפּעלעך און פֿון די וויי-
סינקע שטיבעלעך; ס'האָט ניט געדויערט קיין 5 מינוט, ווי אַרום
די קאַמעדיאַנטן איז שוין געווען אַרומגעקליבן אַסאַך מענטשן.
ניקאלע, דערזענדיק, אַז ס'האָט זיך שוין אָנגעקליבן
אַ היבש ביסל אוילעם, האָט אַ קלאַפּ געטאָן אין טעצל.

— נו, מישקע, מאַך פֿריילעך דעם אוילעם!... ווייז זיי דיינע
וונדער-מאַסיס... ווייז, אַז דו ביסט קליגער פֿון אונדזערע גאַר-
נישטן די סטראַזשניקעס... נו, מישקע... נא דיר אַ ביקס און ווייז,
ווי אַזוי אונדזערע סאַלדאַטן צושיסן אַרבעטער און פּויעריס!...
דער בער האָט געשריען, געטאַנצט אַף איין אָרט נאָכן
טאַקט פֿון טעצעלע.

ער האָט גענומען אין די בערישע לאַפעס אַ גרויסן שטעקן,
צוגעלייגט צום פֿלייצע און גאַזלאָניש דורכגעפֿירט איבערן אוי-
לעם מיט זיינע גרויסע בערישע אויגן.

— אַנו, מישקע, זיי נאָר אזוי גוט און ווייז, ווי אַזוי
צאַנק אַוו קרוכט אפֿן בויך פֿאַרן קייסער...
דער אוילעם בלייבט אָן בייכער לאַכנדיק.
די אלטע ווינקען זיך דורך מיט די אויגן, מען שטויסט
איינע די אַנדערע מיט די עלנבויגנס:

— אָט אַ כאַיע... מער פֿאַר אונדז פֿאַרשטייט דאָס?!...
— אַנו, מישינקע, ווייז נאָר, ברודערקע, ווי אַ מאמע
וויינט נעבן טייך מאַריצע אַף איר געשאַסענעם זון...
דער בער האַט גענומען ווישן מיט דער לאַפע די אויגן.
אַלעמען האָט זיך אויסגעדוכט, אַז ער וויינט טאַקע.

אנה מושקע. באך פריילעך דעם אוילעם.

אלטינקע פֿרויען האבן די נאָז געשנייצט, די טיכלעך
זיינען נאָס געוואָרן.

זיי האבן זיך דערמאָנט אָן זייערע פֿאַרלאָרענע, צושאַסענע
זין. די מענער זיינען געשטאַנען ווי געליימטע. די יוגנט און קינד-
דער האָבן געשריען אין איין קאָל:

— וויין ניט... וויין ניט... מישקע...

דער אלטער ניקאלע האָט אַראָפּגענומען די היטל, אַלע
האבן געמיינט, אז ער וויל געלט פֿאַר דער פֿאַרשטעלונג.

... נאָר ניקאלע האב זיך א הויב געטאָן, האט זיך אויס-
געגלייכט, איז מיט אַ קאָפּ גרעסער געוואָרן און מיט אַ יונגער
שטימ, אזוי ווי אים וואָלט גאָר ניט געווען קיין 90 יאָר, נאָר
אַ יאָר 20, האָט ער אויסגעשריען:

— כאַוויירים!...

און די הענט, אַראָפּגעלאָזענע אין די קעשענעס נאָך א פֿאַר
קאָפּיקעס, זיינען געבליבן געליימט...

— בא אייך זיינען מיר נאָך ניט געווען?... איר ווייסט נאָך
גאַרניש?... אונדזער טייך מאַרצע איז אינגאַנצן באַפֿאַרבת אין
בלוט... דער דונאַי איז רויט פֿון אונדזער בלוט... דאָס בלוט גיסן
ניט די טערקן צי אימיצער אַנדערש... ניין!... אונדזערע גוירים
און פריצים... אונדזערע קינדער צווינגט מען, זיי זאָלן שיסן אין
אייגענע טאַטע-מאַמע...

פֿאַרוואָס?...

און מיר ליידן!..

לאַנג האט ניקאלע גערעט.

— מיר גייען היינט פֿון די שטעטלעך. אַסאך אַרעמע ברי-
דער אונדזערע האט מען דאָרט צולייגט, ווי סנאַפּעס...
זיי וואָלגערן זיך אף די גאַסן...

... היינט וועט מען אויך אהער קומען נאָך אונדזערע זין,
נעמען זיי פֿאַר סאָלדאַטן אין צאַנקאָוס אַרמיי... ברידער! מיר
טאָרן דאָס ניט דערלאָזן... נעמט זיך פֿאַרן געווער און גייט אַוועק
אין די בערג...

די פֿאַרשטעלונג פֿון די דריי וואַנדערנדע קאמעדיאנטן האָט זיך פֿאַרוואַנדלט אין א הייסן מיטינג.

פֿאַרוואַס?... און פֿון ליידן...

טרוקענע, אויסגעהאַרעוועטע פֿויסטן האבן זיך דראָענדיק אופגעהויבן.

ניקאָלקע האָט אין דער צייט פֿון בוזים אַרויסגעשלעפט לאַנג-גינקע, דינע בלעטלעך—פֿראַקלאַמאַציעס פֿון דער באַלאַרישער קאָמוניסטישער פֿאַרטיי.

די ווייסע בלעטלעך זיינען אַוועק פֿון האַנט צו האַנט.

דער מיטינג האט זיך געענדיקט זייער שפעט, די קאמפ-
דיאנטן האָט מען יגעגעבן עסן, טרינקען און אַוועקגעפֿירט זיי
שלאָפֿן.

מיכאַלקע האט דורכן שלאָף געהערט, ווי דער באלעבאס
פֿון כאטע- האָט געפֿרעגט באַ ניקאַלען, ווער ער איז.
ווייטער האט ער געהערט, ווי ניקאַלע מיט זיין אלטער
טײַם האָט געענטפֿערט:

15 יאָר אָפּגעזעסן אין טורמע פֿאַר האַרגענען אַ פּאַרעך,
און איצט בין איך אַ פֿרייער. כײַ איבער די דערפֿער און בײַ-
טעווע דאָס פֿאַלק... איך בין אַ קאַמוניסט.
מיכאַלקע האָט דורכן שלאָף באַשטימט:
— איך וועל אויך זיין אַ קאַמוניסט, אַז איך וועל אויס-
וואַקסן.

כײַ וועל גיין איבער די דערפֿער און ריידן פֿונקט ווי דער
זיידע...

* * *

די סטראַזשניקעס האָבן זיך אַריינגעריסן אין דאָרף נאָך נאָך-
וואַבראַנצעס.

זיי האָבן אים אַרומגערינגלט פֿון אַלע זייטן, נאָר סײַ איז
שוין געווען שפעט — דאָס גאַנצע פֿויערטום פֿון דאָרף איז
אַוועק אין די בערג, ווי ניקאַלע האָט געהייסן, און געבליבן
זיינען ניט מער, ווי די אַנציינערדיקע 80—90 יאָריקע אַלטינקע.
ווי סײַזייט אויס, האָבן ביזע צינגער איבערגעגעבן „נאָ-
טשאַלסטווע“ וועגן ניקאַלען מיטן בער.

ווי סײַ האָט זיך נאָר אַנגעהויבן די שייסעריי איבער די גאַסן
פֿון דאָרף, האָט זיך שוין געהערט אַ קלאַפֿעריי אין ניקאַלעס
טיר, סײַ האָט זיך געהערט, ווי סײַזיינען צוגעפֿאַרן אַ מאַן 10 ריי-
טער, און איינער פֿון זיי האָט אויסגעשריען:

— אַנג, אַלטע פֿאדעשווע, גיי ארויס מיט דיין קונצעוואַטן
בער — מירײַן זען אַקארשט וואָס פֿאַר אַ קאַמוניסטן איר זייט!..

ניקאלע האָט אױפֿגעװעקט מיכאלקען.
דער בער האָט זיך אױך אױפֿגעכאַפּט און אָנגעהויבן ברומען.
די פֿערד אין דרויסן האָבן זיך דערשראַקן פֿאַרן ברומען
און בעשום אױפֿן ניט געװאַלט אײנשטיין.
די סטראַזשניקעס זיינען געװאָרן נאָך מער אין קאַעס.
— העי, אלטער פֿערד! באַ דיר װעט נאָך לאַנג דויערן? גיי
אַרויס!...

ניקאלע האָט אַרײַנגערוקט מיכאלקען אין בוזים אַ פֿעקל
פּאַפּירן און געזאָגט:
— דו װעסט אַװאַדע באַװײזן אַװעקגיין, טאָ נעם באַהאַלט.
נאָכדעם װעסטו דאָס צעטיילן.

מיכאלקע האָט ניט געװאַלט אַװעקגיין פֿון זיידן.
— איך װיל אױך גיין מיט דיר..
— נאָך װאָס װעסטו גיין?.. אױב דו װילסט זיין אַ קאַמו-
ניסט, טא גיי ניט... דיך דאַרף מען נאָך האָבן.
מיכאלקע האָט געשוויגן.
ניקאלע האָט זיך אױפֿגעהויבן, אפּגערוקט די גרויסע זאווע-
סע פֿון טיר, געעפֿנט דעם טויער, איז ארויס פֿאַנימעלפֿאַניט
מיט די צערייצטע סטראַזשניקעס.
מיכאלקע האָט אפֿילע ניט באַװײזן באַמערקן, ווי דער בער
האָט זיך אַװעקגעשלעפּט-נאָכן זיידן.
— װאָס דאַרפֿט איר דאָ?

אַ געלעכטער האָט זיך ארויסגערײסן באַ די סטראַזשניקעס.
— ער װײס נעבעך ניט, צוליב װאָס מיר דאַרפֿן אים?
אַן אױפֿגעהויבענע בײטש האָט זיך מיט אַ שװײטש אַראַפּ-
געלאָזן אײבער דעם גראַ-פֿאַרוואקסענעם קאַפּ.
— גיי ארויס.

אַ שװערער זיפֿך האָט זיך אַרויסגערײסן פֿון ניקאלעס האַרץ.
דעה בער האָט זיך געשטעלט אַף די הינטערשטע לאַפּעס.
גרייט זיך װאַרפֿן אַף די, װאָס באַליידיקן זיין באַלעבאַס.

דאס גאנצע פויערשום איז אוועק אין דן בערג. ווי גיקאלע האט געהייסן.

די פֿערד, דערשראָקענע, האָבן זיך געלאָזט לויפֿן אין אלע זייטן, אַ סטראַזשניק האט אויסגעשאָסן, און די קויל איז אַרייַנגעקראָכן אין דער פּוּכיקער פֿעל פֿונם בער. דער בער איז גע-וואָרן צערייצט, האָט אַ ברום געטאן און זיך געלאָזט לויפֿן נאָך דעם איבערגעשראָקענעם אַטריאַד.

מיכאַלקע האָט געכאַפּט אַן עק קייט און גענומען שלעפֿן דעם בער אף צוריק.

דער בער איז שרעלעך צערייצט געוואָרן; מיט די פּאָדער-שטע לאַפעס האָט ער גענומען פּאַטשן מיכאַלקען, נאר מיכאַלקע פֿלעגט זיך פֿלינק אויסדרייען פֿון די קלעפּ.

ניקאַלע האָט אים אויך געהאַלפֿן אין דער שווערער אַר-בעט. זיי האָבן גענומען אַפּטרעטן צום וואַלד.

קוילן זיינען געפֿלויגן פֿון הינטן און פֿון פּאַרנט. פּלוצלונג האָט זיך ניקאַלע אַ שאַקל געטאָן, און איז גע-פּאַלן מיטן פּאַנים צו דער ערד.

מיכאַלקע האָט אייגעלאָזן די קייט, וועלכער ער האָט די גאַנצע צייט אין האַנט געהאַלטן.

— זיידע, וואָס איז מיט דיר?

— ניקאַדע האָט געשוויגן. מיכאַלקע האָט אָנגענומען דעם זיידנס פֿאַרוואַקסענעם קאַפּ אין זיינע יונגע שוואַכע הענטלעך און געוואָלט אופֿהויבן; די הענט האָבן דערפֿילט אַ קלעפּיקע הייסע זאַך. פֿון האַרצן האָט געגאַסן בלוט.

די סטראַזשניקעס, איבערגעשראָקענע פֿון דעם קונצעוואַטן בער, האָבן זיך באַהאַלטן הינטער פּאַרקאַנעס, בערג און געשאָסן, אָבער ניט געטראָפֿן, אַדאַנק דער פֿינצטערניש.

מיכאַלקע איז לאַנג געזעסן נעבן טויטן זיידן. אין דער צייט האָבן זיך שוין פֿייערלעך פֿון די שאַסן געזען גאָר נאָענט, מענטשן מיט ביקסן האָבן זיי אַרומגערינגלט.

מיכאַלקע האָט באַהאַלטן די נויטיקע פּאַפּירן אין בוים, אַ קוש געטאָן דעם זיידן און דורכגעאַנוועט זיך דורך דער אייזער-נער וואַנט סטראַזשניקעס.

* * *

גאַר געשמאַק איז געשלאָפֿן מיכאַלקע אין וואַלד אונטערן פֿרייען הימל.

וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טריט?

ווער קען דאָס גיין אָהער?

אַ שווערן אָטעם האט ער דערפֿילט.

מיכאַלקע האָט געעפנט די אויגן. אַ שמיכל געטאָן.

אַ כאַפּ געטאָן מיט ביידע הענט דעם גרויסן בערישן קאַפּ,

און אַ קיש געטאָן אין נאָז.

— מישקע...

דער בער האָט גענומען טאַנצן אַרום מיכאַלקען. און פֿריי-

לעך הִירוּשען. נאָכדעם האָט ער זיך אויסגעקערט, געפֿאַלן אַפֿן

זייט און אַפֿגעהויבן די פֿיס.

— מישינקע... דיר טוט וויי וואָס ניט איז? ... שעם זיך

ניט...

מיכאַלקע האט אַרומגעקוקט פֿאַרויכטיק די פֿיס.

אַפֿן לינקן פֿוס האָט געפֿעלט אַ נאָגל, דאָס האט מישקען

פֿאַרשאַפֿט גרויסע ווייטיקן.

מיכאַלקע האָט אים אַרומגעבונדן מיט אַ נאַסן טיכעלע די

ווינד און געזאָגט:

— נו, מישקע, גרינגער אַביסל? אַיצטער, ברודער, קום...

מיר זיינען, דוכט זיך, הונגעריק.

און פֿונקט ווי אַן אָפֿגעשלאָגענע הוישאַינע, האָט זיך געבען

מישקע געשלעפּט נאָך מיכאַלקען.

אַוונט-צו זיינען זיי געקומען אין אַ נייעם דאָרף.

מיכאַלקע האָט אַראָפֿגענומען פֿון פֿלייצע דאָס אלטע

שוואַרץ-געוואָרענע פֿייקעלע מיט דעם זיידנס פֿאַרטריקנטע

בלוט-טראַפּעלעך. נאָכמאַכנדיק דעם זיידן, האָט ער מיטן אויסגע-

דאַרטן הענטל פֿלינג אַ קלאַפּ געטאָן איבער די גלעקעלעך.

* * *

די קינדער פֿון דערפֿל, אַנלויפֿנדיק אפֿן רוף פֿון דעם פֿיי-
קעלע, האָבן זיך געוונדערט, אז אַ קליין יינגל פֿון 12 יאָר זאָל
פֿירן אַזאַ גרויסן בער.

פֿון מינוט צו מינוט, און דער פלאַץ איז געוואָרן שוואַרץ
פֿון אוילעם.

איבעראַנייט האָט מישקע פֿאַרגעשטעלט דיזעלבע פראַגראַם,
וואָס באַם זיידן.

— אַנו, מישינקע... ווייז נאָר ברודערקע, ווי אזוי אונ-
דזערע סאָלדאַטעלעך... צושיסן אונדזערע פויערים און ארבעטער.
— פֿיין... פֿיין... מאַלאַדיעך.

— נו, מישקע, איצטער ווייז, ווי אזוי צאַנקאָוו קריכט אפֿן
בויד פֿאַרן קייסער...

און ווען די פראַגראַם האָט זיך געענדיקט, האָט ער אַראַפֿ-
גענומען די היטל, און דער אוילעם האט גענומען רוקן די הענט
אין די קעשענעס, מינענדיק, אז ער וויל געלט פֿאַר דער פֿאַר-
שטעלונג.

מיכאַלקע האָט געטאָן פונקט ווי דער זיידע: אַ הויב גע-
טאָן זיך, מיט אַ קאַפּ העכער געוואָרן אין אויסגעשריען:

כאַ ווייז? מ'... —

אַלע האָבן זיך צוגעהערט.

-- אָט אף דעם פייקעלע איז אונדזער בלוט... דאָ ניט
ווייט אין צווייטן דאָרף... האָט מען געכטן געהאַרגעט מיין זיידן...
אַסאַך האָט מען דאָרט צולייגט... פֿאַרוואָס האַרגעט מען אונדז?
דערפֿאַר, ווייל מיר קענען ניט אַריבערטראַגן דעם שווערן יאָך
פֿון די שטייערן... דערפֿאַר, ווייל מיר ווילן לעבן פֿריי...

מיכאַלקען מיטן בער האָט מען איבערן גאַנצן דאָרף אף די
הענט געטראַגן. און צוקער האָט מישקע דאָס מאַל אזוי פֿיל גע-
געסן ווי קיינמאַל ניט.

און באַנאכט, ווען זיי האָבן זיך געלייגט שלאָפֿן, האט מיט-
קע געהערט, ווי די באַלעבאטיס האָבן פֿאַרגעבן מיכאַלקען אַ
פֿראַגע:

І. ЗИМОНОВИЧ

פּלוצלונג האָט זיך מיכאַלקע אַ שאַקל געטאָן און
איז געפֿאַלן מיטן פֿאַנגס צו דער ערד.

— ווער ביסטו?
און מיכאַלקע האָט מיט גרויסקייט
אַרויסגערעט:

— אַ קאַמוניסט.

מיכאלקע האָט דעם קאַפּ איינגענורעט אין פּוכיקן בויך
פֿונם בער.
און געפֿרעגט שטיל:
— מיִשקע... און ווער וועט מיך פֿאַרבייטן אויב אַ קויל
וועט מיך טרעפֿן?
דער בער האָט שווער אַ סאַפּע געטאַן, נאָר גאַרנישט ניט
געזאָגט.
אַ בער קאָן דאָך ניט ריידן.
און מיכאלקע, איינשלאָפֿנדיק, האָט געענטפֿערט זיך אליין
אַנשטאַט דעם בער.
— אזוינע ווי מיר זיינען דאָ אַסאך... אַלעמען וועט מען
ניט אויסהאַרגענען...

מישקע ראטעוועט זיין ברודער.

סטאָסן איז געוואָרן 21 יאָר.

פֿאראיאָרן האָבן אים די פוילישע זשאנדארמען אַרעסטירט דערפֿאר, וואָס ער האָט אָרגאניזירט אפֿן זאוואָד אַ קאָמסאָמאָלי-שע קענטערל און האָט דערציילט די יאָטן, ווער איז אזוינס לע-נין און וואָס איז דאָס אזוינס ראטנמאכט.

אין פוילן טאָר מען ניט ריידן וועגן לענינען, קאָמוניזם, ראטנמאכט.

די פריצים, קאפיטאליסטן—די רעדלפֿירער—דערלויבן זידלען די באַלשעוויקעס, און פֿאר די, וועלכע פרווון לויבן לענינען, די ראטנמאכט — פֿאַר די איז אָנגעגרייט אַ טפֿיסע מיט אייזערנע קייטן.

סטאָס האָט גאנץ גוט געוויסט דערפֿון, דעריבער האָט ער געהייסן די יוגנט פֿון זאוואָד זיך אופֿזאמלען אין וואַלד אפֿן דעק פֿון אַ גרוב...

נאָר די פוילישע שפּיאָנען, וועלכע זיינען דאָ אף יעדן טראָט, האָבן זיך דערוויסט וווּ עס קומט פֿאַר די פֿאַרזאמלונג און האָבן ארויסגעשיקט פּאָליציי.

מיט נאהאיקעס האָבן זיי צוטריבן די פֿאַרזאמלטע; סטאָסן אָבער און נאָך 7 קאָמסאָמאָלצעס האָבן זיי ארעסטירט און אָפּגע-פֿירט אין טפֿיסע.

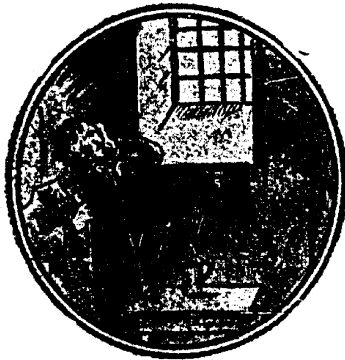
סטאסן אלס אַרגאניזאַטאָר, האָט מען פֿאַרמישפּעט צו 7 יאָר קאטאָרגע, און די איבערזיקע—צו 3 יאָר יעדערן.
סטאסן האָט מען גלייך געשמידט אין קייטן, צוגעשלאָגן צו דער וואנט.

קיין קישן האָט מען אים נישט געגעבן, איז אים אויסגעקרי-
מען צו שלאָפֿן אפֿן נאַסן, שטיינערנעם דיל, וווּ עס קריכן אום וואנצן מיט לייז.

כּוּץ אים איז אין דעם צימער קיינער נישט געווען.

8 כאדאָשים האָט ער זיך געמאטערט.

עסן האָט מען אים געגעבן אַ שטיק רויען ברויט מיט אַביסל „קרופניק“, פֿון וועלכן סײַלעגט פֿאַר 10 טריט שמעקן צע-
פֿוילטקייט.

8 כאדאָשים אין טסיסע.

ער האָט זיך געפרוּווט קעגן-
שטעלן א זעלכע אַרדענונגען.
ער האָט געזאָגט די טורמע-וועק-
טער, אז ער איז אַ מענטש, און
נישט קיין כאיע. מיט אַ כאיע
באגייט מען זיך בעסער. פֿאַר די
ווערטער פֿלעגן אים די וועכטער
שלאָגן איבערן קאַפּ, אף זיין
פאָנים לעשן פאפּיראַסן, ברענען
זיין לייב מיט געגליטן אייזן.

אין 8 כאדאָשים ארום איז אים געווען שווער צו דער-
קענען.

ער איז געוואָרן דאָר און בלאס, פּונקט ווי אַ טויטער.
די אויגן זיינען געוואָרן איינגעפֿאלן, און נישט געקוקט אף דעם,
וואָס אים איז געווען אינגאנצן 21 יאָר, האָבן זיך שוין אפֿן קאַפּ
באוויזן גרויע האָר.

די אלטע, קראנקע מאמע זיינע, פֿלעגט זיך קלאָגן אף די
טורמע-וועכטער פֿאַר דער העכערער, נאטשאלסטווע, אָבער איין
ענטפֿער פֿלעגט זי אומעטום הערן:

„דער הונט איז ווערט דעם שטעקן. ער איז א קאמסאמאלעך — זאל ער שטארבן, ווי א הונט אונטערן פלויט.“
נאָר אָט דערוויסט זיך די מאמע, אַז מען וויל סטאַסן איבערפֿירן אין אַן אנדער טורמע אפֿן נאָמען פֿון דעם „הייליקן קרייץ“.

דאָס איז די סאמע ערגסטע טורמע: קוים פֿאלט מען אהין אריין, גייט מען שוין פֿון דאָרטן קיין לעבעדיקער ניט ארויס. ווי זי האָט זיך עס נאָר דערוויסט, האָט זי גענומען וויי-נען, קלאָגן, רייסן אף זיך די האָר, געבראָכן די הענט. מישקע, דער ינגערער ברודער, האָט אויך שרעקלעך געוויינט.

ער האָט געוויסט, אַז ער וועט שוין מער ניט אָנקוקן זיין ברודערס פֿאַנים. וואָס טוט מען? וואָס פֿאַר אַ מיטל קריגט מען צו ראטעווען סטאַסן?

שפעט באנאכט האָט מען א קלאָפֿ געטאָן אין טיר, ווי עס וואָינט סטאַסיקס מאמע: אין צימער זיינען אריין הענריק און וולאָדעק, סטאַסיקס כאוויירים—אויך קאמסאמאלצעס. הענריק האָט שטיל געזאָגט דער מאמען:

— ווען איר וועט בעטן די טורמע-נאטשאלסטווע, וועט מען אייך צולאָזן אף אַ זעונג, ווייך, ווען מען פֿירט אימיצן איבער פֿון איין טורמע אין אַ צווייטער, אָדער מען פֿירט שיסן. הענגען—לאָזט מען זיך זען מיט די עלטערן. פֿאַר אונדז איז ניט וויכטיק, וואָס איר וועט זיך מיט אים זען, מיר האָבן בא-שטימט ראַטעווען סטאַסן, דעריבער דארף מען אים איבערגעבן אַ פֿיילכל, אף איבערזעגן די קייטן, און מאכן די פלייטע (אַנט-לויפֿן).

— ווי אזוי זאל איך איבערגעבן דאָס פֿיילכל?
— מיר האָבן וועגן דעם זייער אסאך געטראכט, און באַ-שטימט אָט וואָס: איר זאלט מיט זיך נעמען מישקען—ער איז אַ קליינער און מען וועט אף אים קיין אַכט ניט לייגן. מיִשקע

Г. С. ДИМИТКИ
27r.

משה ואהרן יצאו אל בני ישראל ויאמרו להם

דארף האלטן אַ בולקע אין האנט, אין דער בולקע ליגט דאָס
פֿיילכל. און צום סאָף, ווען איר וועט זיך מיט אים סטארען צו
קישן, וואָל מישקע אויך טאָן דאָסזעלבע, זיך פֿאנאנדערוויינען
אין זאָגן:

— סטאַסיק! סטאַסיק! מיר טובט וויי דאָס האַרץ פֿאר
דיר... נעם מיין בולקע, איך שענק זי דיר, איך פֿארמאָג מער
גאַרניט.

סטאַס וועט נעמען אין האנט די בולקע, און וועט דערפֿילן,
אז אין איר ליגט א פֿיילכל.

די וועכטער וועלן גאָר קיינמאָל אין זינען ניט האָבן; און
סטאַס דער טייערער, וועט שטילערהייט איבערזעגן די קייטן און
וועט אנטלויפֿן.

די מאמע האָט אוש אַ פליעסקע געטאָן מיט די הענט:
— ניין! אויב די וועכטער וועלן באַמערקן, וועלן זיי אף
טויט פֿארשמיסן מיין מישקען.

נאָר הענדיק און וולאדעק האָבן אלץ איינגערעט די
מוטער.

זי האָט געוויינט און ניט געוואוסט, — איינשטימען אף דעם
אָדער ניט.

איר האָט זיך זייער געוואָלט ראטעווען סטאַסן, און זי
האָט געציטערט פֿאר איר צעניאָריקן מישקען.

נאָר מישקע איז צוגעלאָפֿן צו דער מוטער און האָט שטיל
איינגערוימט:

— ניט האָב קיין מוירע, מאמעשע... איך וועל דאָס דורכ-
מאכן אזוי קונציק, אז די וועכטער וועלן ניט באַמערקן. און
סטאַס וועט אויסציען. ניט האָב קיין מוירע, מאמעשע...

* * *

אף מאָרגן איז די מאַמע מיט מישקען געגאנגען זען זיך
מיט סטאַסן.

דער פּאָנים איז באַ סטאַסן געוואָרן ווייס ווי קרייד. ער
איז אנטקעגן זיי געשטאנען אַן אויסגעדרארטער, און די הענט
פאַרשמידט אין אייזערנע קייטן.

די מאמע האָט געוויינט, מיִשקע האָט געוויינט... נאָר וויי-
נענדיק, האָט ער געדענקט, אז אין דער בולקע, וועלכע הענדיק
האָט אים געגעבן אינדערפֿרי, געפֿינט זיך דאָס פֿיילכל, און אַז
דאָס פֿיילכל וועט ראַטעווען סטאַס לעבן.

סטאַס אנטלויפֿט פֿון טורמע

די טרערן האָבן פֿון
מישקען גערוינען גלייך
אף דער בולקע; די בולקע
איז געוואָרן געזאלצן און
מישקע האָט זי געלעקט
מיטן צונג אין אַלץ גע-
וויינט, געוויינט..

דערנאָך האָט דער וועכ-
טער, וועלכער איז די גאנ-
צע צייט געשטאנען דער-
פֿי און נאָכגעקוקט, ווי די
מוטער מיט מיִשקען זעגע-
נען זיך מיט סטאַסן, אויס-
געשריען:

— גענוג! נעמט דעם
וועג?

ווי ער האָט דאָס אויס-
געשריען, האָט די מוטער

ארוםגעכאַפט סטאַסן, אויסגעקישט אים דעם פּאָנים. און הויך אפֿן
קאַל פֿאַנאנדערגעוויינט זיך. און מיִשקע האָט דערלאנגט
דעם ברודער די בולקע און אוימעטיק געזאָגט:

— סטאַסיק! סטאַסיק! מיר טוט וויי דאָס האַרץ אף דיר...

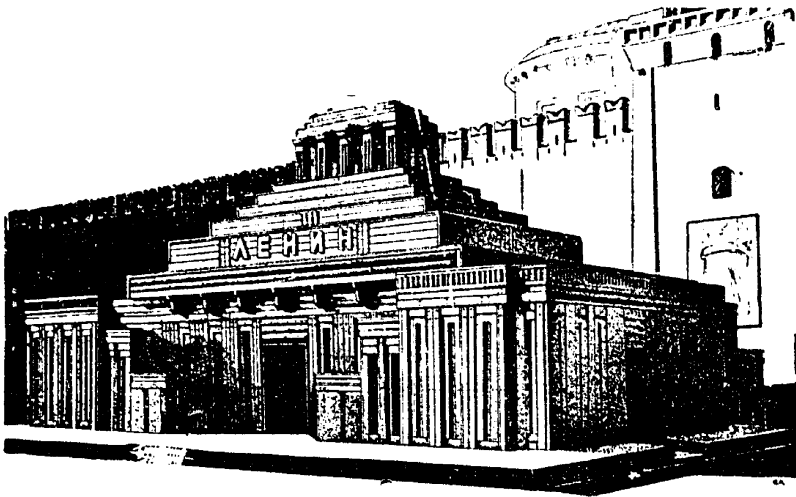
נעם מיין בולקע, — איך שענק זי דיר. איך פֿאַרמאָג מער
גאַרניט...

— נו, נו, רוקט זיך — האָט אויסגעשרייען דער וועכטער.
גענוג! נעמט די וועג!
קלינגענדיק מיט די קייטן און האַלטנדיק אין האנט מיט-
קעס בולקע, איז סטאַס אוועק אין טפֿיסע.
ס'איז אויסגעקומען אזוי, ווי הענריק מיט וולאדעקן האָבן
געזאָגט.

סטאַס האָט איבערגעזעגט די קייטן און איז געלאָפֿן. מען
האָט אין אים געשאָסן, נאָר ס'איז געווען אַ פֿינצטערע רעגן-
נאכט, און סטאַסן האָט זיך איינגעגעבן באהאלטן זיך אזוי, אז
די זשאנדארמען האָבן אים ניט געקאנט געפינען.
און מישקע לעבט ווי פֿריער מיט דער מוטער, און שטענ-
דיק זאָגט ער מיט שטאַלץ, אז ער וועט זיין אַ רעוואָלוציאָנער,
ווי זיין עלטערער ברודער.

דער קרוגער לענין.

נאָ לעגענדע, וואָס ווערט דערציילט אין וויאָטקער גובערניע. דז לעגענדע איז געשאפן געוואָרן אין פֿאַלק גלייך נאָך לענינס טויט).

זיצט זיך לענין איינמאָל באַ זיך אין צימערל נאָך וואַרמעס און דערביי לייענט ער איבער פֿאַרשיידענע ביכלעך און צייטונגען. אין וועלכער צייטונג ער זאָל ניט אַ קוק טאָן, וועלכן ביכל ער זאָל ניט עפֿענען, געפֿינט ער אלץ וועגן זיך.

— וואָס דארפֿן מיר פֿאַר דער אַנטאַנטע ציטערן, וואָס דארפֿן מיר פֿאַר אמעריקע זיך שרעקן, אַז באַ אונדז איז וולאָ-דימיר איליטש לענין!

מאָדנע איז געוואָרן לענינען; אופֿגעשטאנען איז ער פֿון שטול, דורכגעגאנגען זיך איבערן צימער פֿון ווינקל צו ווינקל, און געזאָגט צו זיך אליין:

— גוט, אַזוי וועל איך טאָן.

נאָכדעם שיקט ער רופֿן דעם גרעסטן סאָוועטישן דאקטאר. ס'קומט דער דאקטאר, און לענין פֿרעגט אים:

— צי קענסטו כאַבן אזוי, אז איך זאָל שטארבן, אָבער
ניט אף אן עמעס, נאָר איך זאָל אויסזען, ווי אַ געשטאַרבענער?
— איך קאן, וולאדימיר איליטש, נאָר צוליב וואָס דאַרפֿסטו
דאָס?

— איך וויל זען ווי וואָלט אָן מיר גיין... ווייל אלץ לייגט
מען אָף מיר ארוף, אין יעדער זאָך פֿאַרלאָזט מען זיך נאָר
אף מיר.

— גוט—ענטפֿערט דער דאקטאר,—דאָס קאן מען... מיר
וועלן דיך אַוועקלייגן ניט אין א קיינער, אויבן וועלן מיר דיך
מיט אַ גלאָז פֿאַרדעקן, קיינער זאָל דיך מיט די פֿינגער ניט טוקען.
נאָר אָט וואס, דאקטאר: קיינער זאָל פֿון דעם ניט וויסן—
איך, דו און נאָדיעזשדא קאנסטאַנטינאָווא.
אינגיכן האָט מען געמאלדן דעם גאַנצן פֿאָלק, אז לענין
איז געשטארבן.

דער אוילעם קרעכצט און זיפֿצט, די קאָמוניסטן האָבן אויך
ניט אויסגעהאַלטן אָן טרערן.

אַלע טראכטן: וואָס וועלן מיר איצטער טאָן? נאָר קוק, און
די ענגלענדער מיט די פֿראַנצויזן וועלן זיך אונטעררוקן...

און נאָר דער עלטסטער, קאַל ינין, רעט אַיין:

— וואָס קאנען מיר טאָן?—דאָס איז דאך ניט אין אונדזער
מאַכט. מיט טרערן וועלן מיר ניט העלפֿן... נו, אויסגעוויינט זיך
אויסגעזיפֿצט און גענוג... פֿאַר דער אַרבעט זיך גענומען!

אַוועקגעלייגט האָט מען לענינען אין א שפייכלערל—מאָוו—
זאָליי רופֿט ער זיך—און אַ וואַך לעבן אים אַוועקגעשטעלט.

עס גייט דורך אַ טאָג, צוויי, א וואך, א כוידעש.

דערעסן געוואָרן לענינען צו ליגן אונטערן גלאָז.

איז ער אמאָל באַנאכט אַרויס שטילינקערהייט דורך דער
הינטערטיר פֿון מאוואַליי און אַוועק גלייך אין קרעמל, אין הויפט—
פּאַלאַץ, ווו עס קומען פֿאַר אלע זיצונגען.

בא דער טיר האָט מען אים דורכגעלאָזן, ווייל אין קעשע-
נע איז בא אים א שטענדיקער „פּראָפּוסק“ געלעגן. די היטל האָט
ער אראפגערוקט גידעריקער, די רויטאַרמייער זאָלן אים ניט דער-
קענען.

ס'גייט דורך אהינצו לענין.
די זיצונג האָט זיך שוין געענדיקט, און די באַדינער רא-
מען צו.

לענין פרעגט:

— געענדיקט?

— געענדיקט.

— עפֿשער ווייסט איר, וועגן וואָס האָט מען גערעט?

— וועגן אלץ... הערסט—יאפּאנער ווילן מיט אונדז מאַכן

— שאַלעם, און דארטן גאָך עטלעכע לענדער... מיר, האבן דורכן
שפּאַלט מיטן ברעג אויפֿער געהערט, ניט אלץ פֿאַרשטאַנען.

— א-ז-וי. אזוי! און וועגן לענינען האט מען ניט דערמאָנט?

— פֿאַרשטייט זיך—דערמאנט... אָט זאגט מען: לענין איז

געשטאַרבן, דערפֿאַר אָבער איז קאמוניסטן אין צוויי מאל מע-

רער געוואָרן... איצט נאָר גיב א פיפּס, אַנטאַנטע...

— נאָר זי פיפּסט ניט?

— דערווייל איז שטיל, מען הערט ניט.

— א-ז-וי, האט ווידער געזאגט לענין—און האָט זיך גע-

זעגנט מיט די באדינער.

געקומען אין מאוואליי, געלייגט זיך אונטערן גלאז און

טראכט;

— פֿונדעסטוועגן ארבעט מען אָן מיר אויך נישקאשע.

גוט! איך וועל אויספֿאַרשן נאך אין אייניקע ערטער, מאָרגן וועל

איך צוגיין צו די ארבעטער אין פֿאַבריק.

אין דער קומענדיקער נאכט איז לענין אין פֿאַבריק אַוועק.

דארטן האט מען אים אויך ניט פֿאַרהאלטן—גלייך אין מא-

שין-אַפּטיילונג אריינגעפירט.

באַנאַכט איז אין פֿאַבריק ווייניק אוילעם, נאָר קעדיי אונ-
טערצוהאלטן דעם דאַמף אין מאשין, איז געבליבן דער מאשי-
ניסט און עטלעכע וועכטער—קעדיי די שפּיאנען זאלן ניט אריינ-
דרינגען אין פֿאַבריק.

דער זירע לענין.

— אוילעם וועט קלעקן—טראכט זיך לענין—איך דארף דא קיין מיטגיגען ניט האלטן, איך דארף נאָר וועגן עפעס אַ פֿרעג טאָן.

— גוט מאָרגן, כאַווייריס!

— גוט מאָרגן!

— נו וואָס? ווי ארבעט זיך?

— נישקאשע.

— איר זייט אומפֿאַרטעזשע?

— ביז לענינס טויט זיינען מיר אומפֿאַרטעזשע אומגעגאַנגען-

גען, און איצט זיינען מיר קאַמוניסטן.—לענינצעס.

לענינען זיינען די ווערטער ווי פוטער איבערן האַרצן.

— און אין דער ארבעט איז קיין שטערונג ניטאָ? און

סכּוירע לאזט איר אסאך אַרויס?—האַט אנגעהויבן לענין מיט פֿראגן פֿארשיטן.

— אינגיכן וועלן מיר זיך מיט דער פֿאַרמילכאמע-צייט

אויסגלייכן...

— נו, ארבעט אין א גוטער שאַ, דערווייל—אַ גוטן!

—דאָ איז גוט,—טראכט לענין אפֿן וועג צום מאַוואליי,

עס איז מיר געבליבן נאָר וועגן דעם פויערשן לעבן דערוואַסן זיך.

אַף דער דריטער נאכט איז לענין אפֿגעשטאַנען פֿריער.

מע דארף דאך דורכגיין ביז דער סטאַנציע, און דערצו נאָך,

פֿון דער סטאַנציע ביזן דארף וועט נאָך אויסקומען צופֿוס גיין.

אין דאָרף איז ער צוגעגאַנגען צום אַרעמסטן שטיבל, קע-

דיי ער זאל דייטלעך קענען זען דאָס פויערשע לעבן.

אין הייזל א פֿייערל פֿינקלט. אהינצו איז לענין אַריין.

— קאן מען דא אפרוען?

— גיי אריין!

גייט אריין לענין און ווונדערט זיך: קיין געטער איז אין

זינקל נישטאָ.

פלאקאטן רויטע אומעטום, פֿאַרטערעטן.

לענין האָט א פֿרעג געטאָן:

איר גלויבט ניט אין גאָט?
— מיר, כאָווער, זיינען שוין פֿרייע בירגער, און בא אונדז
איז א לייען-שטובל, און אָט איז דער לענין-ווינקל.
— אויך דאָ געדענקט מען ביך—קלערט לענין.
— נו, און ווי איז אייער פויעריש לענין?
— ניט גאָר גוט, נאָר אף ווייטער וועט עס זיך פֿאַרבע-
סערן, איצטער הערט מען: מיטן פאָנים צום דארף האט מען זיך
אַ קער געטאָן. לענין האָט שוין לאנג וועגן „סמיטשקע“ זיינע קא-
מוניסטן גערעט. מען האט שוין לאנג געדארפֿט אזוי.
אַרויס איז לענין פֿון שטוב א צופוירענער. —
אין מאוואליי האט ער זיך געלייגט אַ רויקער און שלאָפֿט.
אָט איז שוין אַסאַך טעג נאָך זיין אויספֿאַרשן.
איצט וועט ער זיך גיך אפֿכאַפֿן, און אַ פֿרייר וועט דאס
זיין!—ניט מיט ווערטער צו דערציילן, ניט מיט טינט צו בא-
שרייבן.

מיט צוואנציק יאָר צוריק האָבן מיר אַרבעטער-קינדער שוין געוויסט וועגן 1-טן מאַי.
 מיר פֿלעגן העלפֿן אונדזערע טאַטעס איינאַרדענען די מאַי-פֿארזאמלונגען, וואָס פֿלעגן פֿאַרקומען אומלעגאל אין אַ וואַלד, מאַי-דעמאָנסטראַציעס, אַנטיילנעמען אין זיי.
 איך געדענק, ווי מיר קינדער האָבן אין 1903 יאָר געפֿייערט דעם 1-טן מאַי אין שטאָט דווינסק.

אַ שטרייק אין טאַלמודטוירע.

אַרבעטער-קינדער האָבן זיך אַמאָל געלערנט אין טאַלמודטוירע. איר, קינדער, געדענקט שוין ניט, וואָס איז דאָס אַזוינס. אין טאַלמודטוירע פֿלעגט מען אָרעמע קינדער לערנען אומ-זיסט, שטאָפֿן אין קאָפּ: כּומעש, סידער, טאנאך פֿון פֿרי ביז שפּעט אין דער נאַכט.
 אין טאַלמודטוירע איז געווען ערגער ווי אין כּיידער, ווייל דאָ פֿלעגט מען לערנען אומזיסט, און די קלעפּ, וואָס מיר פֿלעגן אַלע טאָג כאַפֿן פֿון רעפּן, איז ניט איבערצוציילן.
 די טאַטעס אונדזערע, די עלטערע ברידער זיינען געווען אַרבעטער, און אינדערהיים פֿלעגן מיר אָפֿט הערן וועגן אַ פֿאַר-זאַמלונג, זען אַ פֿראַקלאַמאַציע, וואָס זיי פֿלעגן ברענגען.
 די מאַיסע, וואָס איך וועל אייך דערציילן, איז פֿאַרגעקומען דעם 1-טן מאַי.

ערעוו דעם 1-טן מאי אין וואלד, הינטערן שטאָט, גע-
ווען אַן אומלעגאלע פֿארזאמלונג.

די קינדער האָבן פֿארשטריקט.

אָף דער פֿארזאמלונג האָט מען גערעט וועגן 1-טן מאי און
אַלע ארבעטער האָבן באַשטימט פֿייערן דעם 1-טן מאי, 1-טן מאי
ניט גיין אַרבעטן, 1-טן מאי שטרייקן.

אָף דער פֿאַרזאמלונג זיינען געווען עטלעכע יאטלעך פֿון טאלמודטוירע.

ווי זיי האָבן דערהערט, אַז 1-טער מאַי איז אַ יאָנטעוו און זייערע טאטעס און ברידער וועלן ניט אַרבעטן, האָבן זיי באַשלאָסן:

— 1-טער מאי דארף זיין בא אונדז קינדער אויך א יאָנטעוו!
אָף מאָרגן האָבן זיי אין טאלמודטוירע צונויפֿגערופֿן אלע קינדער און געזאָגט:

— 1-טער מאי איז אַ יאָנטעוו בא אלע אַרבעטער.
1-טן מאי וועלן אונדזערע טאטעס און ברידער ניט גיין אָף דער אַרבעט, זיי וועלן שטרייקן.

מיר זיינען אַרבעטער-קינדער; 1-טן מאַי דארף זיין בא אונדז אויך אַ יאָנטעוו.

1-טן מאי דארפֿן מיר אויך שטרייקן.
1 מאי זאָל קיינער ניט קומען אין טאלמודטוירע, 1 מאי וועלן מיר זיך ניט לערנען.

און די „טאלמודטאטניקעס“ האָבן פֿאַרשטרייקט.
1 מאי איז קיינער ניט געקומען אין טאלמודטוירע.
אָף מאָרגן. האָבן זיי געכאַפט קלעפּ, ווי האָגל, נאָר עס מאכט ניט אויס.

אַפּגעהיט פֿון דער פּאָליציי.

אַביסל עלטערע קינדער זיינען שוין געווען! אַראַגאניזירט, און צוזאַמען מיט די עלטערע ברידער, מיט די טאטעס, האָבן זיי געגרייט דעם 1-טן מאי.

פֿאַר 1 מאי פֿלעגן זיי צוואַרפֿן די מאי-פּראָקלאַמאַציעס, וואָס האָבן גערופֿן די אַרבעטער פֿייערן דעם גרויסן אַרבעטער-יאָנטעוו און דערקלערט וואָס פֿאַר אַ יאָנטעוו דאָס איז.

זיי פֿלעגן אָפּהיטן די מאי-פֿאַרזאמלונגען פֿון דער פּאָליציי. זיי פֿלעגט מען צושטעלן פֿאַר פּאַטרוולן (היטער).

טאָמער פֿלעגט אַ יאט—א פאטרוול דערזען א זשאנדאַרם,
פֿלעגט ער אַ פֿייף טאָן; דעם פֿייף פֿלעגט דערהערן א צווייטער
פאטרוול און מיט אַ פֿייף אָנזאָגן דעם דריטן, דער דריטער דעם
פֿערטן און אזוי ווייטער, ביז דעם פֿייף פֿלעגט ניט דערהערן דער

אריינגעפאלן ברידערלעך...

פאטרוול, וואָס שטייט נעבן אָרט, ווו עס קומט פֿאַר די פֿאַר-
זאמלונג.

דער לעצטער זאָגט שוין אָן די ארבעטער, און ווען די פֿאַ-
ליציי פֿלעגט קומען. איז שוין אפֿן אָרט קיין לעבעדיקער מענטש
ניט געווען.

און אזעלכע גוטע פאטרולן האָבן געקאָנט זיין נאָר די קליינע יאטלעך.

זיי פֿלעגן אַרױפֿקריכן—ווער אָף א פארקאן, ווער אָף א בויס, ווער אָף אַ דאך, און דער פּאָליציי פֿלעגט אפֿילע אין קאָפּ ניט איינפֿאלן, אז ד? יאטלעך זיינען פאטרולן.

— ווייניק יינגלעך זיצן אָף בוימער און פֿייפֿן?

פֿאַרוואָרפֿן מיט שטיינער.

די מאי-דעמאָנסטראַציעס זיינען אין יענע יאָרן ניט געווען אזעלכע ווי איצט. ווי זיי פֿלעגן נאָר ארויסגיין אין גאס מיט אַ רויטער פֿאַן, מיט רעוואָלוציאָנערע לידער, גלייך פֿלעגט אָנפֿאלן די פּאָליציי אָף דער דעמאָנסטראַציע, צוטרייבן, ארעסטירן, שלאָגן די דעמאָנסטראַנטן.

קעדיי צו באשיצן זיך פֿון דער פּאָליציי, פֿלעגט די גאנצע דעמאָנסטראַציע זיין ארומגערינגלט מיט ארבעטער, וועלכע האָבן געהאט געווער—זיי האָבן זיך גערופֿן „קאמף-אַטריאד“ (собои). (отряд)

ווען די פּאָליציי פֿלעגט אָנפֿאלן, פֿלעגן זיי באשיצן די אר-בעטער, און איבערהויפט דעם פֿאַן-טרעגער, ער זאָל קאָנען אנט-לויפֿן מיט דער פֿאַן; די פֿאַן, זאָל ניט אריינפֿאלן אין די הענט פֿון די זשאַנדארמען.

די קליינע וואַרג פֿלעגט אלע מאָל אַנטוילנעמען אין די מאי-דעמאָנסטראַציעס, און פֿלעגט זיין אין קאמף-אַטריאד. ס'פֿאַרשטייט זיך, קיין רעוואָלוציערן האָבן זיי מיט זיך ניט געהאט; פֿילע קעשענעס מיט שטיינער—דאָס איז געווען זייער געווער.

מיט, שטיינער פֿלעגן זיי גוט אַנטרעפֿן די זשאַנדארמען, און ניט איינער פֿלעגט אוועקגיין מיט א צובלוטיקטן קאָפּ. אָט אזוי פֿלעגן אַמאָל קינדער פֿייערן דעם 1-טן מאי.

סאן-לי איז א ריקסע, טשאנג-פו אויך א ריקסע.

זיי זיינען צוויי כאוויירן, פֿאַרבונדענע מיט איין ארבעט
און נאָענטער שכינעשאַפֿט.

זיי זיינען ביידע געלעגן באַם פֿאַרט אָף גרויסע שווערע
ברעטער. זייערע וועגעלעך זיינען געשטאַנען נעבן זיי.

עס האָט שוין אָנגעהויבן פֿינצטער ווערן, נאָר סאָן-לי האָט
אַפֿילע ניט אָנגעהויבן קלערן צו גיין אַהיים: באַ אים איז אַפֿילע
קיין גראָשן ניט געווען.

וואָינען וואָינט סאָן-לי באַ אן אַלטער כינעזערן. עס האָט אים
פֿאַרקויפֿט זיין אייגענע מוטער צו דער שלעכטער פֿרוי.

אַרבעט ער איצט באַ איר. זיין מוטער איז געשטאַרבן פֿון הונגער.
די פֿרוי שלאָגט אָפֿט סאָן-לי, ווען ער ברענגט ניט קיין געלט.
סאָן-לי האָט מוירע צו גיין אַהיים—ווי זאָל ער נעמען געלט?

קיינער אַרבעט איצט ניט. די ענגלענדער און פֿראַנצויזן
האַבן זיך פֿאַרשלאָסן אין זייער קוואַרטאַל און האבן מוירע זיך
צו באַווייזן אָף די גאַסן.

די שטרייַקנדע כינעזישע אַרבעטער שלאָגן די אויסלענדער;
זיי שלאָגן דערפֿאַר, ווייל מען האָט זיי פֿריער געשלאָגן.
קיינער אַרבעט יעצט ניט אָף די פֿאַבריקן.

פֿאַבריקן רוישן ניט, די קוימענס רויכערן ניט, דער פֿאַרט
איז טויט. די קולעס האָבן אומעטום אַופֿגעהערט צו אַרבעטן.
אויב די אַלטע אַרבעטער אַרבעטן ניט פֿאַר די ענגלענדער—
צו וואָס זשע דאַרף ער, דער קליינער סאַן-לי, אַרבעטן? ער איז
דאָך אויך אַ כינעזער.

דעם דריטן טאָג, אז ניט סאַן-לי, ניט טשאַנג-פֿו אַרבעטן—
מיאָז הונגעריק.

זיי לִיגן איצט און קייען שטיקלעך גומע, אָפֿגעריסענע פֿון
די רעדלעך פֿון זייערע וועגלעך. —

פֿון דעם גומע איז דאָס מויל פֿויל מיט שפיייעכץ. און די
יאָטן דוכט זיך, אז זיי עסן גוטן אָפֿגעקאַכטן רייז, איבערהויפט—
ווען זיי פֿאַרמאַכן די אויגן.

טשאַנג-פֿו איז נאָר וואָס צוגעפֿאַרן, ער איז געווען אַפֿן
מאַרק. איינבויגנדיק זיך איבער סאַן-לי, רעט ער קוים, קוים:

— דריי טעג, אז מיר אַרבעטן ניט, דריי טעג אַ גאַנצן
עס וועלן פֿאַרהיילט ווערן די שמייץ פֿון די ווייסע באַלעבאַטיס
אָף אונדזערע רוקנס.

דו ווילסט הערן אַ שייַן מאַיסעלע וועגן זיי... און וועגן
אים? ... כּי האָב עס היינט אַפֿן מאַרק געהערט... — ווילסט?
סאַן-לי? האָט אַופֿגעהערט צו קייען דעם גומע און צוגע-
שאַקלט מיטן קאַפּ.

— כּיוויל... זייער... כּיוויל... כּיוויל...

סאַן-לי? האָט ליב מאַיסעלעך און דערציילונגען וועגן דעם
ווייטן לאַנד, וועגן וועלכן ער האָט אמאָל געהערט פֿון די אַלטע
אַרבעטער, וווּ פֿון הימל האָט זיך אַראָפֿגעלאָזט אַ רויטער שטערן

אין כינע שפאנט מען איין מענטשן אונטער א פערר.

און זיך צוויינט. און טרערן זיינען גערונגען איבער דעם פֿאַר-
קנייטשטן פֿאַנים אָף דער גלאַז.

אַ הייסע אַז געווען די טרער, — דאָס האַרץ האָט
אַנגעהויבן קלאַפֿן, און די אויגן פֿינגס קלוגן גרויסן זאָקן האָבן
זיך אַביסעלע אָפּגעפֿנט.

די הייסע ביטערע טרער פֿינגס כינעזער האָט ארויסגערופֿן
אַ ווונדער, און דער זאָקן האָט געזאָגט.

— וואָס וויינטו אָרעמער כינעזער? ... וואָס האָסטו פֿאַר-
לאָרן? ווער האָט דיך באַלידיקט?

דער כינעזער איז שוין געוואָרן קלוג. ער האָט געזען דעם
גרויסן קלוגן זיידן.

— דאָס וויינט מיין פֿאַלק.

דיין קייווער האָט אינדזו כאַכמע געגעבן. מיר זען און
וויסן איצטער, צוליב וועמעס טויט און צוליב וועמען מיר וויינען...
טשאַנג-פֿו האָט ניט פֿאַרענדיקט זיין מאַיסעלע, ער האָט שטאַרק
אַ געשרי געטאָן פֿון א קלאַפּ, וואָס ער האָט באַקומען אין זייט.
דערציילנדיק, האָט ער ניט באַמערקט, ווי ס'זיינען צוגע-
גאַנגען צו אים עטלעכע באַוואַפֿנטע אויסלענדער און צווישן זיי
צוויי דאַמען.

טשאַנג-פֿו האָט גיכע פֿיס.

ער איז אָפּגעשפרונגען און גיך ווי א פֿייל אַ לאַז געטאָן
זיך אין דער פֿינצטערער נאַכט.

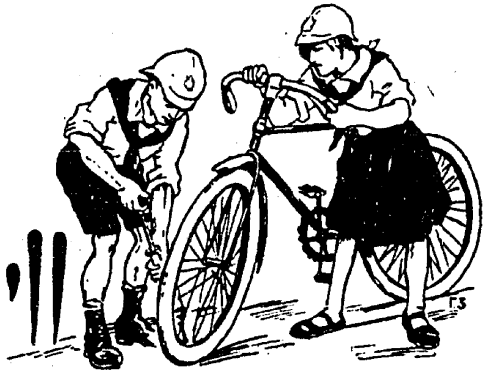
— גראַד אַ ריקשע... זייער גוט, — האָט געזאָגט אַן אָפֿי-
צער, — זיי שטרייקן די הינט... גיין אייך, מאַדאם, איז ווייט—אַט
ער וועט אייך צופֿירן. שטיי אוף קליינער שעד... פֿיר... דאַמען...
סאָן-לי האָט געקלערט:

— די אַלטע אַרבעטן ניט: זיי זיינען קלוג—זיי האָבן געבראַכט
כאַכמע פֿונם גרויסן, גרויסן קלוגן זאָקן. דער אָרעמער כינעזער...
איך בין אַ קליינער כינעזער—כיוועל זיי אויך ניט פֿירן
און אויך זיין קלוג.

ער האָט געשוויגן.

אויס"ן זיי

וואָס עס האָט פּאַסירט מיט שעסענען.

סערוש שעסען האָט איינגעדערעמלט... דאָס קליינע נאַכט-
לעמפעלע האט מיט אַ דױט פֿייערל קױם באלױכטן דעם קליינעם
טישל. דאָס פֿייערל האט צאַפּלדיק געפּלאַנטערט זיך אָף זײנע
ברעמען. אין דער נאַכט האט שעסען אַ שרעקלעכן כּאָלעם געזען.

שעסען אין לאַנד פֿון מענטשנפּרעסער.

שעסען איז גיך אַריין אין צוג מיט א בילעט פּאַריזש-
מאָסקױע. ס'האט קיין סאָך נײט געדױערט—ער איז שױן געױען
אין ראַטן-פּאַרבאַנד.

אַרעמער, אַרעמער שעסען! ווי האבן געקענט דײנע נערוון
אױסהאַלטן אזעלכע שרעקלעכע מאַיסיים?!

דאָס ערשטע, וואָס שעסען האט געזען, האט אָף אים אזוי
געױריקט, אז באלד זײנען בא אים אָפּגענומען געױאָרן הענט אין פֿיס.
אָף אײנע פֿון די מאָסקױער גאַסן, אַרום א גרויסן טיש,
זײנען געזעסן 20 יאַטן מיט רױטע האלדזשיכער, און האבן אים
אומגעױלדיק געקלאַפּט מיט די פֿײסטן אין טיש.

— גיכער, וואָס איז דאָרטן?

— וואָרט צו א מינוט! באלד װעט זײן פּאַרטיק—האָט צו

זײ געשריען דער קאַמאַנדיר.

דער קאַמאַנדיר האט שאַרף געקוקט אָף די דורכגייער.

צום סאף, האט ער איינעם אויסגעקליבן, אזא געזונטן,
ברייט-ביינערדיקן—ווייזט אויס אן אויסלענדער—אים א כאפ גע-
טאן און א וואָרף געטאָן אַפֿן טיש.
— בייסט אים!

די קינדער מיט די רויטע האלדזטיכלעך האבן אף שטיק-
לעך צוריסן דעם געזונטן דזשעטעלמען און מיט גרויס אַפעטיט
איפֿגעגעסן זיין פֿלייש.

ווער עס האט אַרומגעלעקט די הענט, ווער די פֿיס, —נאָר
דער קאַמאַנדיר האָט געשמאַק געגעסן די לונגען, באשאַטן דאָס
מיט פֿעפֿער און אויסגעמישט מיט עכיק.

אַז די קינדער האבן פֿאַרענדיקט עסן דאָס פֿלייש פֿון דעם
אויסלענדער, זיינען זיי אַוועקגעגאַנגען פֿון טיש; זיי האבן גע-
ברוסט ווי כאיעס און געזונגען א ליד:

„מיר וועלן אויסזעצן די פֿענצטער,

די טירן אויסהאקן מיט שטיינער;

אַלע בייכיקע בורזשועס

צוברעכן וועלן מיר די ביינער...

בום, בום און פֿאַרטיק!

די קאמפּאַרטיי איז אונדזער פֿאַטער,

קאַמינטערן אונדזער מוטער.“

שעסען האט דערקענט, לויטן מאַטיוו און לויטן אינהאלט,

אַז דאָס ליד איז דער „אינטערנאַציאָנאַל“.

די קליינע באַנדיטן אין די רויטע האלדזטיכלעך.

דער גאַנצער קערפּער האָט בא שעסענען געציטערט.

ער האט זיך א וואָרף געטאָן, קעדיי צו אַנטלויפֿן פֿון די

מענטשנפֿרעסער.

ער איז אַריינגעלאָפֿן דורך א צועפֿנטער טיר אין אַ גע-

ביידע, ווו עס איז געווען אן אופֿשריפֿט: „שול“.

דאָ אין שול איז געווען לעבעדיק און פֿריילעך.

איינער איז אַרויסגעגאַנגען און האָט געמאָלדן:
באלד וועט זיך אָנהויבן די זיצונג פֿונם פעדאָגאָגישן ראַט.
איך בעט מאַכן אַ וועג פֿאַר די דעלעגאַטן פֿון די שילער.
ס'האָבן זיך מיטאַמאָל אַ לאָז געטאָן אַ מאַכנע קליינע באַנ-
דיטן מיט רויטע האַלדוטזיכלעך. עס זיינען געקומען די לערער
און די זיצונג האָט זיך אָנגעהויבן.

די בורזשען זאָגן, אז מיר עסן קינדער.

דער עלטערער האָט אין נאָמען פֿון לונאַטשאַרסקין גע-
ווענדט זיך צו די שילער:

— ווי איז אייער לאַגע— אַ באַפֿרידנדיקע צי ניט?

סערזש שעסען האט באשלאָסן זיך באהאלטן. קעדיי ניט
אַנקוקן זייערע עקלדיקע מאַסיים.

„צווייען האָט מען געשאָסן.“

ער האט זיך באהאלטן אין א פֿינצטערן ווינקעלע, גע-
שטאַנען און געציטערט.

אַט דאָ, וווּ ער איז געשטאַנען, האבן זיך געפֿונען פֿאַר-
שטייער פֿון ג.פ.א. עטלעכע קאַמסאַמאַלצעס מיט ביקסן און קינ-
זשאַלן האבן געהיט די אָרדענונג פֿון שול. און וועגן אַלצדינג,
וואָס ס'פלעגט זיך אָפטאָן דאָ, האבן זיי איבערגעגעבן אין
ג.פ.א.

די לימודים אין שול האבן זיך געענדיקט. אלע האבן זיך
געשטעלט אָף די קני פֿאַר לענינס בילד, אין די הענט האבן די
קינדער געהאלטן וועקסענע ליכטלעך.

— זינגט דעם אינטערנאַציאָנאַל!— האָט א קאַמאַנדעווע גע-
טאָן דער לערער.

די קינדער האבן מיטאמאל אויסגעשריען:— „מיר וועלן אויס-
זעצן די פֿענצטער, אויסהאקן מיט שטיינער“...

צוויי קליינע יינגלעך האבן ניט געוואָלט זינגען, האבן זיך
באלד א לאז געטאָן צו זיי די פֿאַרשטייער פֿון ג.פ.א., געכאַפט
ביידע קינדער, אַרויסגעפֿירט זיי אפֿן הויף און דערשאָסן.

מע דאַרף באַרויבן 20 דורכגייער פֿאַרן פֿאַנד פֿון די
מענטשנפֿרעסער.

אַ צינד דאַרף מען גיין אהיים, אָף דער נאַכט וועלן אַרבעטן
די קרייזן. די מיטגלידער פֿון „אַפיקוירעס“ דאַרפֿן זיין אָנגעטאָן,
ווי גאַלאַכים.

דער קרייז פֿון גאַנאָוים דאַרף אינגיכן אָף א נאַענטן וועג
באַרויבן 20 דורכגייער, און דאָס געלט דאַרף מען אָפגעבן אין
פֿאַנד פֿון די מענטשנפֿרעסער.

סערוש שעסען איז אוועק אפֿן וואָקזאל גענומען א בילעט מאַסקווע-פּאַריזש. דער צוג האט א פֿייה געטאָן און שעסען האָט זיך אוּפֿגעכאַפּט.

באַלד האָט ער פֿאַרשריבן אַלע זיינע איינדרוקן, וואָס זיי-נען געווען אָפּגעדרוקט אַפֿן ערשטן בלעטל פֿון דער צייטונג „עקא דע פֿאַריי“. (א נאָמען פֿון א פֿראַנצויזישער צייטונג).

* * *

פֿריילעך וועלן לאַכן די כעוורע, וועלכע וועלן לייענען אָט די פּאַסירונגען.

— איר מיינט, כעוורע, עפֿשער, אז דאָס איז גלאַט אויס-געטראַכט פֿון אונדזער פֿאַנטאַזיע, קעדיי עס זאָל זיין אַ פֿריילעכע, דערציילונג?

ניין! זייער שווער וואָלט געווען פֿאַר אונדז אויסטראַכטן אַזאַ נאַרישע מאַיסע!

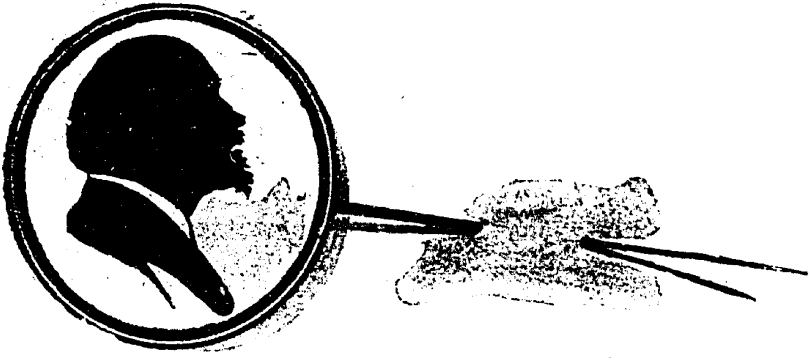
אָט די אַלע פּאַסירונגען זיינען געווען געדרוקט אין איינע פֿון די פֿראַנצויזישע צייטונגען.

די בורזשואזיע האט פֿיינט אונדזער ראַטן-מאַכט; די בור-זשואזיע האָט מוירע פֿאַר דער „באַלשעוויסטישער אָנשטעקונג“, דערפֿאַר פֿאַרשפּרייט זי אַזויפֿיל ליגנס וועגן רוסלאַנד.

זי מאלט אונדזער לאַנד, ווי א לאַנד פֿון מענטשנפֿאַרעסער, פֿון ווילדע א.א.וו. מיט דעם וויל דזי בורזשואזיע אויסוואַרצלען באַ די מאַסן דעם ווילן פֿון מאַכן א רעוואָלוציע. נאָר צו גאָר-נישט לאָזן זיך אויס אַלע מיטלען, וואָס די בורזשואזיע געמט אָן.

די אַרבעטער פֿון דער גאַנצער וועלט האָט זיך שוין איינגעגעבן צוקלאַפֿן די וואַנט פֿון פֿאַלשקייט און ליגן, מיט וועלכער די קאַפיטאַליסטישע וועלט האָט אונדז אַרומגערינגלט.

די ווונדערשפילקע.

.1

געדיכטע גרויע וואַלקנס האָבן באהאנגען דעם הימל פֿון אַלט
זאגאריע (אין אַרט אין באַלאַגאַריע), צווייקט און צונעצט דעם
זאמריקן, בלאַטיקן וועג, איבער וועלכן אַ דורכגעווייקטער פֿון
רעגן איז געגאַנגען מיכאליעק, פֿריילעך איבערטאַנצנדיק דורך קרו-
מע געסלעך צו דער שול צו.

מיכאליעק האָט זיך אַפֿטמאַל אָפּגעשטעלט, אָנגעטאַפט אָף
זיין ברוסט און רינק צו זיך געזאַגט:

— ס'איז גאַנץ!

ווייניק איז דען דאָ גוטע זאַכן אָף דער וועלט?

מיכאליעק וואָלט אָבער קיינמאַל ניט פֿאַרבייטן דאָס „קליי-
נע שאַרפֿע שפּילקעלע“, וועלכע איז געווען אָנגעטשעפעט אָף זיין
העמדל און אָף וועלכן ס'איז געווען אָנגעמאַלט...

ווער?

לענין!

מיכאליעק איז אַ קליינינקער באַלאַגאַרישער לענינעץ.

זיין פֿעטער האָט אים געשענקט דאָס ווּנדערלעכע שפּילקע-
דע מיט די ווערטער:
— אָט ווער ס'האָט ליב געהאַט קינדער.
כ'האַב עס אָפּגעקויפֿט באַ איינעם אַ קאַנטראַבאַנדיסט... דו
ביסט אַ לענינעק, דאַרפֿסטו האָבן זיין בילד... טשעפע אים צו באַם
סאַמע האַרצן—ווייל זיין האַרץ האָט געקלאַפּט אינאיינעם מיט אונד-
זערע, געווייטיקט פֿאַר אונדז...

2.

ווייניק איז געווען לענינצעס אין שול, אינגאַנצן דריי.
מיכאַלקע האָט אַלעמען געגעבן באַטראַכטן די שפּילקע, און
זיי האָבן צווישן זיך אָפּגערעט:
טראַגן וועט דאָס טייערע שפּילקע יעדן טאָג אן אנדערער.
דאָס האָט אונטערגעהערט אינגאַש קאָזור, אַ זון פֿון אַ היגן
סויכער, וועלכער איז באלד נאָך די לימודים אריינגעלאָפֿן אין קא-
בינעט פֿון דירעקטאָר.
— מיכאַליעק ווייניטש וואָט—געבראַכט אין שול לענינען...
ער באַווייזט אים אַלע שילער און גרינדעט אַן אַטריאַד... זיי זיי-
נען אינגאַנצן דריי, היינט האָט מיכאַליעק אריינגענומען נאָך פֿיר...
דער דירעקטאָר איז אופֿגעשפרונגען און אופּגערעגט גע-
פֿרעגט:

— וואָס פֿאַר אַ לענין האָט ער געבראַכט?
— אַ שפּילקע און אַף איר אַ קיילעכדיק קנעפעלע, און
זיי טראַגן דאָס מיט גרויסקייט, און אַלע טאָג נראָגט דאָס אן אַג-
דערער...

* * *

דער דירעקטאָר האָט געשריען און מיט שוים אפֿן מויל גע-
וואָרפֿן זיך איבערן קלאַס, געבעטן באַווייזן די שפּילקע.
— האָט מען זי אים באַווייזן.

געשטארבן רויק מיט דער ווינדערשפילקע אפן הארצן.

אַבער ווען ער האָט זי געוואָלט צונעמען, איז זי ניט גע-
וואָרן.
די שפּילקע איז ניטאָ!

* * *

מיכאַליעקן האָט מען פֿון שויל ארויסגעטריבן פֿאַר „שלעכט
פֿירן זיך“.

מען האָט אויך ארויסגעטריבן מיט אים נאָך פינף יאָטן.
ווען מיכאַליעק מיט זיין כעוורע האָט זיך אראָפּגעלאָזן פֿון
די טרעפּ, האָבן זיי אלע אינאיינעם הויך פֿאַרצויגן דעם „אינטער-
נאַציאָנאַל“, און די קליינינקע שפּילקע האָט זיך טייקעף ווייטער
באוויזן אָף מיכאַליעקס ברוסט.

.3

אין דער „אַלטער זאגאריע“ האָט די „אכראנקע“ געארבעט
אָף אלע קיילים. דער מעלוכע פֿירער פֿון באַלגאַריע—צאַנקאָוו—האָט
פֿאַרגאַסן בלוט פֿון ארבעטער און פּויערים.

מ'האָט געהארגעט אָף די גאַסן.

אין די הייזער, פֿעלד, וואַלד—אומעטום, ווי מע האָט נאָר א
מענטשן כּווישער געווען, אַז ער געהערט צו די קאַמוניסטן.

אַ יאָסעם איז געבליבן מיכאַליעק.

דעם פֿאַטער האָט מען אין וואַלד געשאָסן.

דער פֿעטער איז אנטלאָפֿן אין די בערג. געלעבט האט מי-

כאַליעק איינזאם אין זיין כאַלופּע.

ער האָט ניט געוויינט, ס'איז אים ניט געווען אומעטיק.

צו אים פֿלעגן זיך אָף דער נאַכט צוגויפֿקלייבן יונגע לע-

נינצעס. געלייענט רעוואָלוציאָנערע ביכלעך, וועלכע מיכאַליעק

פֿלעגט קריגן בא די קאַמיוניסטן, וואָס האָבן זיך אויסבאַהאַלטן פֿון

דער אַכראַנקע, געארבעט אונטערערדיש.

די שפילקע, וועלכע האָט ליבלעך געשמייכלט מיט די האלב-
אָפענע אויגן פֿון לעניגען, איז שטענדיק געווען אַף מיכא-
ליעקס ברוסט.

* * *

איין מאָל באנאכט ווען די יאטן האבן געלייענט, האָט מע
פלוצים אָנגעקלאַפט אין פֿאַרהאנגענעם פֿענצטער.
לאנג האָבן זיי באהאלטן די ביכער דערנאָך אופֿגעפֿנט די
טיר.

ס'זיינען אריין די אגענטן פֿון פֿאַליציי. איינער א גרויסער,
געלער פֿאַליציאנט האָט אָנגעכאפט מיכאליעקן פֿאַר די האָר און
אויסגעשרייען:

— דו ביסט אונדז שוין דערעסן...

— אָט די קרענק מוז מען פֿאַרניכטן אין די וויקעלעך.
דער געלער האָט ארויסגענומען א רעוואָלווער און אויסגע-
שאָסן מיכאליעקן גלייך אין מויל אריין.
מיכאליעקן האָט א קלאפ געטאָן אין קאָפּ, אלצדינג האָט זיך
איס אָנגעהויבן דרייען און ער איז אנידערגעפֿאלן.
די כעוורע יאטן האבן צובראָכן דעם לאָמפּ, א וואָרף
געטאָן אַף די פֿאַליציאנטן און זיינען אנטלאפֿן.
מיכאליעק איז איינער געבליבן אין א לוזשע בלוט.
די בלייכע לעוואָנע האָט מיט א ווייסן זילבערנעם שטראל
זיך געשפיגלט אין זיין ווונדערלעכער שפילקע.

.4

ס'איז געווען סאָף אווגוסט.
די לעניצעס האָבן געפֿיערט ד? אינטערנאַציאָנאַלע קינדער-
וואָך.

זיי האָבן געארבעט אומלעגאל, אָפֿט פֿון אלע עקן, זאנאריע-
פלעגן די יאטן זיך צונויפֿקלייבן אפֿן בעסוילעם.

צום ערשטן טאָג פֿון דער אינטערנאַציאָנאַלער קינדער-וואָך
האַבן אלע יאטן פֿון גאַנץ „זאגאריע“ זיך צונויפֿגעקליבן ארום
זיין קייווער.

סיאיו געווען בא הונדערט פֿופֿציק כעוורע, אלע אין רויטע
האלדו-טיכלעך.

דער עלטסטער פֿון אַטריאד, טימקא—אן אמאָליקער מיכא-
ליעקס א כאווער—האַט געזאָגט:

— מיר זיינען אף מיכאליעקס קייווער.* ער האָט דער ער-
שטער גענומען אַרגאניזירן פֿון אונדז אן אַטריאד... ארום דער
לענין-שפּילקע... מיט איליטשן... אים האָט געטויט די פּאָליציי...
אפֿן אַרט פֿון זיין פֿארלאדענער שפּילקע זיינען געקומען אף זיין
קייווער הונדערט פֿופֿציק...

מיר, פּיאָנערן, זיינען פֿאר דער בורזשואזיע שארפֿע שפּיל-
קעס, מיר לאָזן זיי ניט רוען... מיר שטעכן זיי אין הארצן... טויטן
אַבער קענען זיי אונדז ניט...
היינט האָט מען געטויט איינעם, מאָרגן וועלן אים צען
פֿארבייטן.

* * *

מיכאליעק איז געלעגן אין קייווער און גאַרנישט ניט געזען.
אף זיין קייווער איז געלעגן א קראנץ, אין וועלכן סיאיו
געווען אריינגעשטאָכן די ווונדערשפּילקע מיט לענינס בילד,
וועלכע האָט איר באלעבאַס פֿארלאָרן.

מיטקע באגעגנט זיך מיטן טאטן.

א זון פֿון א באלשעוויק.

.1

א גאנצער כוידעש איז שוין אַריבער זינט מישעס פֿאַטער
איז ארויסגעפֿאַרן.

קוקט מישע אפֿן פֿאַטערס פֿאַטאָגראַפֿיע און זיפֿצט.

— מאַמע, ווען וועט דער פֿאַטער קומען? איך האָב זיך
פֿאַרבענקט.

— אינגיכן, מישינקע, גאָר-אינגיכן. ס'וועט דורכגיין אַ קור-
צע צייט, און דער פֿאָטער וועט קומען.
מישע וואָרט געדולדיק: אויב די מאַמע זאָגט, אז ער וועט
קומען, הייסט עס — ער וועט קומען.
די מאַמע ווייס, ווייל זי איז אַ גרויסע.

2.

איין מאל האָט מען באַנאַכט אין טיר אָנגעקלאַפּט.
די מאַמע-איז שטיל אַראָפּגעשפרונגען פֿון בעט, אַרויפֿגע-
וואָרפֿן אָף זיך אַ קליידל און אפּגעפֿנט די טיר.
ס'זיינען אריינגעגאַנגען מענטשן — פֿאָרויס אַן אַפֿיצער און
נאָך אים סאלדאַטן מיט ביקסן.
די סאַלדאַטן האָבן זיך גענומען ריען אין קאמאָד, אין אל-
מער, אין דער קליינינקער גרינער קעסטעלע, וווּ ס'זיינען געלעגן
דיר מאַמעס קליידער.
שטאַרק האָבן זיי געקלאַפּט מיט זייערע שווערע שטיוויל,
הויך גערעט צווישן זיך און געשפייט אָף דער ערד.
מישע האָט זיך אופּגעכאַפּט, אַרויסגערוקט דעם קאַפּ פֿון
אונטער דער קאָלדער און אָנגעהויבן קוקן אָף אַלץ, וואָס די סאַל-
דאַטן טוען.
דער אַפֿיצער האָט אַפֿן קאמאד באַמערקט די פֿאַטאַגראַפֿיע
פֿון מישעס פֿאָטער, מיט אַ פֿאַרביסענעם געלעכטער האָט ער דאָס
גענומען אין האַנט.
— אָט איז דער העלד!
די מוטער האָט געבעטן דעם אַפֿיצער: — לאָזט די פֿאַטאַ-
גראַפֿיע, אָף וואָס דאַרפֿט איר זי?
דער אַפֿיצער האָט מיט פֿאַרביסנקייט אופּגעהויבן די אויגן.
— זאָגט נאָר אָף וואָס דאַרפֿט איר די שמאַטע?
באַ דער מאַמען האָבן זיך פֿאַר פֿאַרדרוס גענומען טרייס-
לען די ליפּן, און אין די אויגן האָבן זיך באַוויזן טרערן.

מישע האָט אַף אַלץ געקוקט און געזען, ווי דער פֿרעם-
דער, שלעכטער פֿעטער באַליידיקט די מאמען; איז ער אַראָפּ-
געשטונגען פֿון בעט אין איין העמדעלע, צוגעלאָפֿן צו דער
מאמען, צוזאמענגעדריקט די פויסטן און אַ געשריי געטאָן צום
אפיצער

געזוכט. געזוכט און אָועק מיט גאַרנישט...

— זאָלט ניט וואַגן באַליידיקן מיין מאמען!
דער אפיצער האָט זיך פֿאַנאנדערגעלאכט אין א שניצל געטאָן
מישען אין נאָז.
פֿון פֿאַרדרוס און ווייטיק האָט מישע אַ טופּע געטאָן מיטן
פֿיס און האָט זיך צוויינט.

ווען זי סאלדאטן זיינען אוועק, האָט אים די מאמע אוועק-
געזעצט אַפֿן שויס צוגעדריקט צו זיך און לאנג, לאנג געוויינט.
מישע האָט געטרייסט די מאמע:
— ניט וויין מאמע, ניט וויין, ווען דער טאטע וועט קומען,
וועלן מיר אים אלץ דערציילן.

3.

איינמאָל איז די מאמע ערגעץ אוועק. אהיים איז זי געקו-
מען א פֿריילעכע, האָט זיך א וואָרף געטאָן צו מישען, געכאפט
אים אף די הענט און גענומען קושן.
— מישע, מישניקע, דער טאטע לעבט!
איך האָב זיך וועגן דעם ערשט דערוויסט!
— וווּ איז עו?
די מאמע האָט זיך אָנגעבויגן איבער אים און שטיל אפֿן
אויפֿער געזאָגט:
— מיט די באַלשעוויקעס אוועק.
מישע האָט זיך פֿאַרטראַכט און א דריי געטאָן מיטן קאָפּ.
— ער וועט אָבער קומען?
— קומען, פֿאַרשטייט זיך, מישניקע, אומבאדינגט קומען,
נאָר דו זאָלסט שווייגן, — זיי א קלוגער.
און, שווייגנדיק, טראַכט מישע: פֿאַרשטייט זיך, איך וועל
שווייגן, זאָל מען ביך שלאָגן, הארגענען און אפֿילע אלע פֿינ-
גערלעך אָפּשניידן, וועל איך אלץ איבערליידן און קיינעם ניט
זאָגן, אז דער טאטע איז מיט די באלשעוויקעס אוועק.

4.

לעבן איז געוואָרן אלץ שווערער און שווערער.
די מאמע האָט אוּפֿגעהערט פֿאַר מישען מילך קויפֿן.
איינמאָל האָט זיך מישען פֿאַרוואַלט מילך.
— מאַמע, וואָס טרינקען מיר עפעס שטענדיק היילע סיי,
פֿאַרוואָס קויפֿסטו קיין מילך ניט? איך וויל מילך!

די מאמע האָט טרויעריק געענטפֿערט:
— מישינקע, קיין געלט איז נישטאָ.
— און פֿאַרוואָס איז קיין געלט נישטאָ?
— מיר אַרבעטן ביידע נישט, אָט איך וועל קריגן אַרבעט,
זועט דאָן זיין געלט.
— נו, טאָ זוך וואָס גיכער אַרבעט, וועסטו דאָן מילך קויפֿן.

5.

איינמאָל האָט זיך די מאמע גע-
זאָמט אַ גאַנצן טאָג און איז אַהיים
געקומען אַ פֿריילעכע.
— נו, מישינקע, איך האָב געקראָגן
אַרבעט, איצט וועט שוין זיין פֿאַר-
וואָס מילך צו קויפֿן.
— נוו האָסטו דאָס געקראָגן
אַרבעט?

— אין קאָאָפּעראַטיוו.
פֿון דאמאָלט אָן פֿלעגט די מאמע
אדע אינדערפֿרי אַוועקגיין און פֿלעגט
זיך אומקערן מונטער און פֿריילעך.
בא מישען פֿלעגט שוין שטענדיק
זיין מילך.

נאָר איינמאָל איז עפעס געשען.
די מאמע איז געקומען אָן אומע-
טיקע און אָף מאָרגן אינערגעז נישט
געגאַנגען.

מישע האָט זיך פֿאַרווונדערט און געפֿרעגט:
— מאמע, וואָס גייסטו עפעס נישט אין קאָאָפּעראַטיוו?
— אזוי זיך, מישינקע.
— דיר טוט עפֿשער דער קאָפּ וויי?
— ניין, מישינקע, ס'טוט נישט וויי.

א זון פֿון א באלשעוויק.

מישע האָט באַמערקט, ווי בא דער מאַמען אין די אייגן
האַבן זיך באַוויון טרערן און ווי די מאַמע האָט זיך אָפּגעקערט,
קעדיי מישע זאָל ניט באַמערקן איר געוויין.

מישע איז איר ארויפגעקראַכן אַפֿן שויס, האָט ארומגענומען
דער מאַמעס האַלדז מיט זיינע הענטלעך און גענומען בעטן:

— מאַמע, זאָג, פֿאַרוואָס וויינסטו, ווער האָט דיך באַליידיקט.
און דערציילט האָט אים די מאַמע, אז אין קאָאָפּעראַטיוו
וועט זי שוין מער ניט גיין, ווייל צוליב דעם, וואָס דער טאַטע
איז א באַלשעוויק, ווילן די „נאַטשאַלניקעס“ ניט געבן איר קיין
אַרבעט.

— מאַמע, טאָ זאָג, ווער זיינען די נאַטשאַלניקעס?

— קאָלטשאַק (*), מישע.

— מישע האָט אומעטיק אראָפּגעלאָזט די ברעמען און קי-

מערדיק אַ טראַכט געטאָן.

— נו, וואָרט, וואָרט! — איך וועל אויסוואַקסן אַ גרויסער.

וועל איך אַלע קאָלטשאַקעס די קעפּ אראָפּדרייען.

מען טראַגט פֿאַרקויפֿן.

אַט פֿון יענער צייט אָן פֿלעגט די מאַמע צוזאמען מיט
מישקען זייער אַפֿט זוכן עפעס אין קאַמאָד אין דער גרינינקער
קעסטעלע—די מאַמע פֿלעגט ארויסנעמען אַ וואָסער ניט איז זאָך
און טראַגן אַפֿן מאַרק פֿאַרקויפֿן.

פֿון מאַרק פֿלעגט זי ברענגען מישקען מילך.

איינמאָל האָט די מאַמע געזאָגט מישקען אָט וואָס:

— מישקע, דו ווייסט?—מיר וועלן, אלץ פֿאַרקויפֿן און גאָר

אוועקפֿאַרן פֿונדאָנען.

— וווּהין וועלן מיר אָבער פֿאַרן?

(* קאָלטשאַק איז געווען א ווייטער גענעראַל, וועלכער האָט אָנגעפירט מיט
גאַנרעס קעגן דער ראַטנמאַכט.

— אין אן אנדער שטאָט, דאָרטן וועלן מיר זיך וועגן טאַטן דערוויסן.

מישקע האָט זיך שטאַרק דערפֿרייט.

— קום, מאמע, אוועקפֿאַרן, נאָר וואָס גיכער.

די מאַמע האָט צונויפֿגעפּאַקט אַ גאַנץ פעקעלע מיט זאַכן און האָט עס אוועקגעטראָגן אפֿן מאַרק פֿאַר יפֿן, און באַנאַכט האָט זי שוין געדונגען א פֿור און זיי זיינען אוועקגעפֿאַרן צום שיף.

אַ ד ע ר ש י ף .

אַף דער שיף איז מישקען געוואָרן פֿריילעך, ער איז אַרומגע-
לאָפֿן און באַטראַכט אַלץ, וואָס עס רינגלט אים אַרום.

נעבן מישקען האָט זיך אָפּגעשטעלט אַ הויכער אומבאַקאַנ-

טער פֿעטער מיט אַ שוואַרצער באָרד.

נאָכן אויסזען דוכט זיך, אַז דער פֿעטער איז ביזו. נאָר די אויגן
זיינע קוקן אַף מישקען פֿריינטלעך.

— וואָס האָסטו מוירע, קליינער?

— כ'האַב מוירע, — זאָגט מישקע.

דער פֿעטער האָט גענומען מישקען פֿאַרן האַנט און צוגע-

פֿירט אים צו דער רעשאַטקע.

דאָרט איז אומגעגאַנגען אַ שוואַרצער מענשט, ווי אַ קוי-

מענקערער, מיט אַ שמאַטע אין האַנט.

— אַ קוימענקערער, — זאָגט מישע.

דער אומבאַקאַנטער פֿעטער האָט זיך צולאַכט.

— ניין, דאָס איז דער מאַשיניסט. דער מענטש אַרבעט דאָ

באַ דער מאַשין און פֿירט אונדזער שיף.

— מיין טאַטע איז דאָך אויך געווען אַ מאַשיניסט.

— וווּ איז דיין טאַטע?

מישקע האָט אַ קוק געטאָן אפֿן פֿעטער און האָט זיך גלייך

דערמאַנט, אַז די מאַמע האָט ניט געהייסן זאָגן וווּ דער טאַטע
איז.

Г. Брунман

יש קין געבעטענע געט'מט א ווינט.

דער פֿעטער האָט געקוקט אָף מישקען מיט גוטמוטיקע אויגן,
געשמייכלט און בעגלעט אים איבערן קעפל.

— אַ גוטער פֿעטער—האָט אַ טראַכט געטאָן מישע, און האָט
מיט צוטרוי געזאָגט:

— ער איז מיט די באַלשעוויקעס אַוועק, און באַנאַכט זיי—
נען געקומען סאָלדאַטן און געשריען אָף דער מאַמען. די מאַמע
האָט געוויינט, און איצט פֿאַרן מיר אין אַן אַנדער שטאָט.
— ווי רופֿט מען דיר?
— מישקע.

— ווי האָט מען גערופֿן דיין טאַטן!
— דימיטרי אינאָנאָוויטש קיסעליאָוו.
דער אומבאַקאַנטער פֿעטער האָט ווידער אַ גלעס געטאָן
מישקען איבערן קעפל און האָט צערטלעך געזאָגט:

— נו לויף, מישניקע צו דער מאַמען, וווּ איז דיין מאַמע?
— אין דער הויך.
— מישע איז אַוועקגעלאָפֿן צו די טרעפּ.

דער פֿעטער צו גאַסט.

אין אַ קורצער צייט אַרום איז אהין ארוף דער אומבאַקאַנט-
טער, הויכער פֿעטער מיט דער שוואַרצער באָרד.

ער אין אַרומגעגאַנגען אַרום די טרעפּ און האָט דערווען אָף
א באַנק זיצנדיק מישען מיט דער מאַמען, און האָט זיך אָפּגע-
שטעלט ניט ווייט פֿון זיי.

מישע איז גלייך צוגעלאָפֿן צום פֿעטער און האָט דורכן פֿאַ-
רענץ גענומען קוקן אָף אונטן, וווּ עס זיינען געוועסן פּויערים מיט
זעקלעך.

— וווּהין פֿאַרן זיי?—האָט ער זיך געווענדעט צום פֿעטער.

— זוכן אַרבעט אין שטאָט.

— צוליב וואָס?

— זיי ווילן עסן, זיי וועלן פֿאַרדינען געלט און קויפֿן ברויט.

— און אינדערהיים איז באַ זיי ניטאָ קיין ברויט?
— מיסטאָמע ניטאָ.
מישקע האָט זיך פֿאַרטראַכט.
— דאָס איז דיין מאַמע?— האָט געפֿרעגט דער הויכער פֿעטער.
— אַהאַ.
דער פֿעטער האָט זיך געזעצט נעבן מישקעס מאַמען און
א רריי געטאָן אָף מישקען מיטן קאָפּ.
— אָט איז אַ יאַטל! אלץ וויל ער וויסן.
די מאַמע האָט שווייגנדיק געשמייכלט.
— איר פֿאַרט ווייט?
די מאַמע האָט אָנגערופֿן די שטאָט ווהין זי מיט מישען
פֿאַרן.

— באַ אייך זיינען דאָרטן דאָ אַייגענע?
— ניין,— און האָט טרויעריק אַ דריי געטאָן מיטן קאָפּ.
— נו, איז באַקאַנטע. צו וועמען זשע פֿאַרט איר?
— כ'וויסט ניט.
— איר ווילט, וועל איך אייך געבן אן אַדרעס צו אַיינער
אַ באַקאַנטע אלטיטשקער,
מישעס מאַמע האָט מיט אומצוטרוי אַ בליק געטאָן אָף דעם
אומבאַקאַנטן מענטשן.
דערנאָך האָט ער זיך צוגערוקט נעענטער צו איר און האָט
איר שטילערהייט געזאָגט:
— ווערט רויקער, מאכט אן אויסזען, אז איר רעט וועגן
קלייניקייטן... איך בין אייער מאַנס אַ כאַווער.
מישע האָט באַמערקט, ווי די מאַמע איז פּלוצים בלייך גע-
וואָרן, האָט זיך אָנגעבויען מיט דער פּלייצע צו דער וואַנט פֿון
שיף, דערנאָך שטיל געפֿרעגט:
— וווּ איז ער? ער לעבט?
— ער לעבט. ער איז אַוועק צוזאמען מיט די איבעריקע.
— איר ווייסט עס גוט?

— איך בין צוזאמען מיט אים אָפּגעטראַטן פֿון די ווייטע,
ער האָט זיך געזעצט אָף דער שיף, און איך האָב נישט באוויזן. איצט
באַהאַלט איך זיך דאָ אויס.

מישעס מאַמע האָט ווידער א קוק געטאָן אַפֿן פֿעטער.
— זאָגט זשע, ווי אזוי האָט איר דערקענט ווער איך בין?
דער פֿעטער האָט אַ שמייכל געטאָן און באוויזן אָף מישען.
— מיר האָט מישע געזאָגט זיין נאָמען, אויך דעם טאַטנס
נאָמען.

די? מאַמע האָט שטאַרק ארומגענומען מישען. דער פֿאַניס
האָט זיך באַ איר באַלויכטן מיט פֿרייד.

דער פֿעטער האָט ארויסגענומען זיין בלאקנאט, ארויסגעריסן
אַ שטיקל פּאַפּיר, אָנגעשריבן עפעס אין געגעבן דער מאַמען לייענען.
— נו, אָט גיב איך אייך דעם אַדרעס פֿון מיין באַקאַנטער
אַלטיטשקער, איר קענט גלייך צו איר פֿאַרפֿאַרן. באַ איר וועט אייך
זיין גוט.

דער פֿעטער האָט זיך אויסגעהויבן, אַ גלעט געטאָן מישען
איבערן קאַפּ און האָט זיך אַראָפּגעלאָזן אָף אונטן.
מער האָט מישע דעם פֿעטער אין די אויגן נישט געזען.

מישע מיט דער מאַמען באַ דער אַלטיטשקער.

איצט האָט שוין מישע מיט דער מאַמען געלעבט באַ דער
אַלטיטשקער אַנאַ אַיוואַנאָוואַ.

זייער אַפֿט, אין די אָוונטן, ווען מישע פֿלעגט לייענען אַ
ביכל אַדער צונויפֿלייגן די קיביקעס, פֿלעגט אין דערוועלבער צייט
אַנאַ אַיוואַנאָוואַ מיט דער מאַמען שטילערהייט ריידן וועגן טאַטן.
מישקע פֿלעגט זיך צו זייערע רייד צוהערן און האָט זיך
דערוויסט, אַז ערגעץ ווייט, ווייט איז פֿאַראַן אַ ראַטנרוסלאַנד,
ווי עס לעבן אויסשליסלעך באַלשעוויקעס.
און דאָרט געפֿינט זיך טאַקע מישעס טאַטע.

אויסער דעם האָט זיך נאָך מישע דערוויסט, אַז דאָ פֿון סי-
ביר, וווּ עס געפֿינען זיך מישע מיט דער מאַמען און די באַבע
אַנאָ אַיוואַנאָוואָ, קאָן מען צום טאָטן ניט פֿאַרן און קיין בריוו
אויך ניט שרייבן, ווייל מען טאָר ניט...

איינמאָל איז מישעס באַבע געקומען אַ היים אָן אַלפֿגערעג-
טע און האָט עפעס געזאָגט מישעס מאַמען:

— עפעס איינער אַ באַקאנטער מענטש וויל זיך שטילער-
הייט דורכגאַנווענען צו די באַלשעוויקעס אין רוסלאַנד. מען דאַרף
מיט אים אָפּשיקן אַ בריוו.

די מאַמע האָט זיך זייער דערפֿרייט און האָט זיך דיזעלבע
מינוט געזעצט שרייבן. און מישען האָט זי געזאָגט:

— מישע, שרייב אויך עפעס אָן דעם טאָטן.

מישע האָט גלייך געוואָרפֿן דאָס שפּילן, גענומען אַ בלייער
מיט אַ שטיקל פֿאַפּיר און מיט גרויסע דרוק-אויסיעס אָנגעשריבן:
„א גוטער מאָרגן דיר, טאַטע! וואָס מאַכסטו?

איך מיט דער מאַמען לעבן ניט שלעכט, מיט אונדז איז נאָר
די באַבע אַנאָ.

זי האָט מיר זייער ליב און קויפֿט מיר פֿאַרשיידענע צאַצ-
קעס און ביכלעך.

די מאַמע לאָזט מיך יעדן טאָג אַפֿן גאַס.

באַ דער באַבען איז געשטאַרבן דאָס הינטעלע שאַ, ווייל
עמיצער האָט אים געגעבן ברויט מיט אַ נאָדל.

ער האָט זיך געמאַטערט אַ-גאַנצן טאָג און איז געשטאַרבן.
טאַטע, פֿאַרוואָס האָסטו אונדז אזוי לאַנג ניט געשריבן?

איך בעט דיר, דו זאָלסט אָנשרייבן מיר אַ נאַזונדער בריוו
און דער מאַמען אַ באַזונדערן.

טאַטע דאָס האָב איך אַליין אַלץ געשריבן.

מיר האָט קיינער גאַרנישט ניט געזאָגט.

טאַטע, מיר וואַרטן אָף דייע בריוו, די מאַמע, די באַבע
און איך קושן דיך שטאַרק, שטאַרק. מיר וואַרטן, קום צונפֿאַרן
וואָס גיכער. דיין מישע.

אין אַ טאָג אַרום איז צו זיי אריין א מענטש אין אַ שוואַרצן פוטער, אין אַ רויטן היטל און הויכע וואָלקעס. גענומען דער מאַ-מעס אין מישעס בריוו, אַ שנעל געטאָן מישען אין נאָז און איז אוועק.

וואס טוט מישעס טאטע?

דעם כ' קיסעליאָוו, מישעס פֿאַטער, האָבן די באַלשעוויקעס געגעבן אויסצופֿילן אַ וויכטיקע אַרבעט: ער האָט געדאַרפֿט זיך דורכגאַנווענען דורכן קאַלטשאַקישן פֿראַנט, געפֿינען די איבערגעבליבענע באַלשעוויקעס אין סיביר, איבערגעבן זיי וויכטיקע דאָקומענטן און קומען צוריק אין רוס-לאַנד.

מישעס טאטע האָט מיט פֿרייד גענומען אַזאַ אַרבעט: אויסער דעם, וואָס ער וועט די אַרבעט אויספֿילן, וועט ער זיך נאָך זען מיט מישען און מיט דער ווייב. און אָנגעהויבן האָט דער כ' קיסעליאָוו קלייבן זיך אין וועג, טראַכטנדיק וועגן דער ווייב און וועגן זון: שוין מיכטאַמע פֿאַרבענקט זיך נאָך מיר. נו, ס'מאַכט ניט אויס, מיר וועלן זיך זען.

קיסעליאָווס וועג.

בזון קאלטשאַקישן פֿראַנט איז דער כ' קיסעליאָוו געפֿאַרן דריי טעג מיטן באַן. איצט איז אים נאָר געבליבן דורכגיין דאָס ברייטע מיט שניי-באַדעקטע פֿעלד, נאָך וועלכן עס האָט זיך שוין גענומען ווייזן סיביר.

דאָרטן וועט ער זיך שוין פֿאַנאָדערפֿרעגן וווּ זיין ווייב מיט מישען געפֿינען זיך.

אַט אזוי טראַכט קיסעליאָוו, ווי ער וועט זיך מיט מישען באַגעגענען און שמייכלט צו זיך אליין. און פֿון פֿרייד, האָט זיך אַזש גענומען גיכער גיין און אַפֿן האַרצן איז געוואָרן לייכטער.

— אָט, כאָטש צו די ווייסע אין די הענט נײַט אַרײַנפֿאַלן—
טראַכט קיסעליאָוו.

ער קוקט אין אַלע זײַטן, און קײנער זעט אים נײַט.
אַנגעהויבן גײן שטילער, אופֿמערקזאַם צוקוקן זיך אין אײן פֿונקט.

דער פֿונקט ווערט אַלץ גרעסער און גרעסער און דערקע-
נען וואָס דאָס איז איז שווער.

צוגעגאַנגען נעענטער, זעט ער — אַפֿן שניי זיצט אַ מענטש.
אַפֿן מענטשן אַ שוואַרצע, פֿוטערנע היטל מיט אויערן, גרוי-
סע וואָליקעס און אַ פֿוטער. זיצט דער מענטש אַ פֿאַרשנייטער.
אַ טרייסל געטאָן אים — טויט.

— אָט אזוי ווערן דאָס מענטשן פֿאַרפֿאַרן. — האָט קיסע-
ליאָוו אַ זיפֿך געטאָן, געשטאַנען אַ ביסל און אזעק ווייטער.
גײט ער און טראַכט:

— עפֿשער וואָרט אָף אים אַ זונעלע וווּ אָף מיר? איצט וועט
ער זיך שוין נײַט דערוואַרטן...

פלוצים האָט ער זיך אָפּגעשטעלט.
— וואָס האָב איך דאָס נײַט אַ קוק געטאָן — עפֿשער איז
באַ אים אַן אַדרעס דאָ?

איך וועל זיך דערוויסן, וווּהין ער איז געגאַנגען און דאָרטן
וועל איך באַגעגענען זײנע קרויוים און דערצײלן.

האָט זיך גלייך אימגעקערט צום פֿאַרפֿאַרענעם מענטשן און
גענומען זוכן באַ אים אין בױזים.

געפֿונען עטלעכע בריוו. גענומען לײענען די אַדרעסן און
פלוצים געבליבן שטיין מיט אַן אָפֿענעם מויל. ס'האַבן זיך גענו-
מען טרייסלען די הענט.

וואָס איז געשען? — אַ בריוו אַדרעסירט צו אים, צו קיסעליאָוו.
געקוקט און געקוקט און זיך אַליין נײַט געגלריבט, וואָס זײנע
אויגן זעען, געמײנט, אַז ס'איז אַלץ אַ כּאַלעם.

ער האָט דורכגעריבן די אויגן. — גײן, אַז ס'איז פֿאַרט
אזוי אַנגעשריבן:

— מאַסקווע. פֿאַר דמיטרי אַוואַנאַוויטש קיסעליאַוון.
האַט דערקענט דער ווייבס קסאַוו.
ער האָט מיט אומגעדולד צערקסן דעם קאַנווערט אין ארויס-
גענומען צוויי שטיקלעך פּאַפּיר! איינע פֿון דער ווייב און די צווייטע
פֿון מיטשען.
לייענענדיק, האָבן זיך באַ אים פֿאַר פֿרייד די הענט גע-
טרייסלט.
ער האָט פֿאַרזיכטיק צונויפֿגעלייגט די ברוי, נאָך אַ מאל
א קוק געטאָן אַפֿן פֿאַרפֿאַרענעט מענטשן, וועלכער האָט אים פֿאַר-
שפּאַט אזוי פֿיל פֿרייד, און האָט אוועקגעשפּאַנט ווייטער.
איצט האָט ער שוין געוויסט, וווּ צו זוכן זיין ווייב מיט
מיטשען.

קיסעליאַווס צוזאַמענשטויס מיט די ווייסע.

ס'איז געוואָרן פֿינצטער. אין דאָרף האָבן זיך שוין באַוויזן
פֿייערלעך.
קיסעליאַוו האָט זיך אַ קער געטאָן לִינקס.
פלוצים האָט ער באַמערקט אין דער פֿינצטער 3 שוואַרצע
פֿיגורן.

— שטיי ווער גייט עס?

האַט אַ טיאַכקע געטאָן באַ קיסעליאַוו אין האַרצן, אַ העלט
אין דורכגעגאַנגען פֿון קאַפּ ביז די פֿיס.
אַט זיינען זיי, די ווייסע, וואָס וועל איך איצט טאָן?
שטיי! ווער ביסטו אוינער? פֿינוואַנען?
— אן אייגענער מענטש, פֿין די באַלשעוויקעס אַנטלאַפֿן!
די סאַלדאַטן האָבן זיך צולאַכט, געשושקעט זיך אַ ביסל
צווישן זיך, זאַגנדיק:
בידאַרף אים אוועקפֿירן אין שטאַב. דאַרטן וועלן מיר
פֿאַנאַנדערקלייבן פֿינוואַנען און וואָס פֿאַר אַ מענטש.
באַקסיס, פֿיר אים אוועק.

Израильский
27

בר המיתת טרמפון אף.

זיינען זיי אוועק — פֿאַרויס קיסעליאַוו, פֿון הינטן אַ סאַל-
דאַט מיט אַ ביקס.

קיסעליאַוו איז די גאַנצע צייט געגאַנגען און געטראַכט: —
ווי אַנטלויפֿן? ער האָט געוואוסט, אז מען וועט אים ברענגען אין
שטאב, וועט מען אים גלייך ארעסטירן, און עפּשער גאַר שיסן, ער
וועט שוין נישט האָבן די מעגלעכקייט צו זען מישען מיט דער ווייב.
— עפּשער וואָלטט דו מיך אָפּגעלאָזט, האָ? — האָט ער זיך
געווענדעט צום סאַלדאַט.

— גיי, אז דו גייסט, און רייך זיך נישט אָן!
זיי האָבן זיך דערנענטערט צום דאַרף, גענומען דורכגיין
אַ שמאַלינקן בריקעלע, וועלכער האָט זיך געצויגן איבערן טייך.
אַפֿן מיטן בריק האָט זיך קיסעליאַוו פּלוצלונג אַ קער געטאַן
און געגעבן אַ שטאַרקן שטויס דעם סאַלדאַט אין זייט.
דער סאַלדאַט איז נישט איינגעשטאנען און דורכרייסנדיק דעם
פֿאַרענץ פֿון בריק, אַריינגעפֿאַלן אין שניי.
קיסעליאַוו איז דערווייל דורכגעלאָפֿן דעם בריק און האָט
זיך באַהאַלטן אונטער אַ שטאַל שטרוי.

ס'איז געוואָרן אַ שיסעריי און אַ טומל.
ווען ס'האָט זיך אַ ביסל באַרויקט, האָט זיך קיסעליאַוו גוט
איינגעאַרדנט אין די שטרוי און איז אַנטשלאָפֿן געוואָרן.
אַט אויף האָט ער אָפּגעשלאָפֿן אַ גאַנצן טאַג.
ווען ס'איז געוואָרן גוט פֿינצטער, איז ער ארויס פֿון דאַרף.
געגאַנגען איז ער אַ גאַנצע נאַכט אָן אופֿהער. אינדערפֿרי איז ער
שוין געווען אָף דער סטאַנציע. געקויפֿט אַ בילעט און אין צוויי
טעג אַרום איז ער שוין געווען אין דער שטאָט, וווּ מישע מיט דער
מאַמען געפֿינען זיך.

קיסעליאַוו איז שוין אין שטאָט.

אין שטאָט האָט קיסעליאַוו געפֿונען זיינעם אַ באַקאַנטן
אונטער דער פֿאַמיליע לאַמאַוו.

לאַמאַוו איז געווען א באהאלטענער באַלשעוויק, וועלכער האָט געארבעט אונטערערדיש. מיט גרויס פֿרייד האָט ער באגעגנט קיסעליאַוון.

אין דעמזעלבן טאָג האָט ער אויסגעפֿונען די שטוב, אין וועלכער ס'האָט זיך געפֿונען מיט דער מאמען.

ער זיך עטלעכע מאָל דורכגעשפּאַצירט אָף דער אַנטקעגן זייט פֿון שטוב, דורגעגאַנגען פֿאַרביי, דערנאָך איז ער צוגעגאַנגען גען און אריינגעקוקט אין פֿענצטער, צי וועט ער ניט דערזען מיט דער מאמען.

כאָטש פֿון ווייטן אָף זיי אַ קוק טאָן.

זייער שטאַרק ווילט זיך אים אריינגיין אין שטוב און ארום-וואַרפֿן זיך אָפֿן האַלדז מיט דער ווייב נאַטאַשאַען.

אך, זיי וואָלטן זיך אזוי דערפֿרייט.

ניין, ניין, מען טאָר נישט אריינגיין אין שטוב, מען דאַרף צוואַרטן: עפֿשער געפֿינגען זיך דאַרטן פֿרעמדע מענטשן!

מישקע איז דאָך נאָך קליין און פֿאַרשטייט ניט, — קען ער זיך נאָך אויסריידן און אויסשרייען, אַז דער טאַטע איז געקומען, — און דאָן וועט מען אים דערקענען און אַרעסטירן.

— גוט, וואָס איך האָב אָפּגעגאַלט די באַרד, מ'וועט מיך ניט דערקענען—נאָר נאָכן קאָל קאָן מען גלייך דערקענען.

איז דורכגעגאַנגען נאָך אַ מאָל פֿאַרביי דער שטוב—אַ קוק געטאָן און מיט אַ טיפֿן זיפֿן אַוועק ווייטער...

דערנאָך איז ער נאָך עטלעכע מאָל צוגעגאַנגען, ארוםגע-שפּאַצירט און אַלץ געקוקט אָף דער שטוב.

איינמאָל האָט זיך אים אָפּגערוכט, אַז ער האָט דערזען מי-שען אין פֿענצטער.

ארוםגעגאַנגען, ארוםגעגאַנגען און איז אַוועק.

ער האָט אַלץ געטראַכט—ווי גיט מען דער ווייב צו וויסן, אַז ער איז דאָ.

עפֿשער שיקן אַ בריוו.

דאָס איז גאָר ניט אזוי גוט—זי וועט באַקומען אין וועט
זיך דערשרעקן, אין צו דעם קאָן מען נאָך אַף דער פּאַסט דעם
בריוו איבערקוקן.

— ניין, קיין בריוו קען מען ניט שיקן.
לעסאַף האָט קיסעליאַוו באַשלאָסן דערציילן דעם כ' לאמאוו
וועגן זיין ווייב און זון און בעטן דעם כאַווער, ער זאָל ווי ניט
איז געבן צו וויסן דער ווייב, אַז ער איז דאָ.
לאַמאַוו האָט אים ארפּמערקואַם אויסגעהערט און געזאָגט:
— יע, כאַווער קיסעליאַוו, איך וועל אייך מיט פאַרגעניגן
העלפֿן.

און פּונקט אין דעמזעלבן טאָג באַנאַכט איז ער אַוועק צו
קיסעליאַווס ווייב.

— איך דאַרף האָבן נאַטאַליאַ פּיאַדאַראַוונאַ קיסעליאַוואַ.
נאַטאַשע האָט מיט גרויס ווינדער אַ קיק געטאָן אַפֿן אומ-
באַקאַנטן מענטשן און געזאָגט:

— איך אליין בין עס, וואָס דאַרפֿט איר?
— איך דאַרף זיך מיט אייך דורכריידן.
נאַטאַשע איז בלייב געוואָרן: וועגן וואָס וויל ער מיר זאָגן
דער פֿרעמדער מענטש? — עפֿשער וועגן מאַן עפעס?
— וואָס איז אזוינס? ביטע זאָגט!

לאַמאַוו האָט שווייגנדיק באַוויזן אַף מיטשען מיט די אויגן
און געזאָגט: — עפֿשער וועלן מיר זיך דורכגיין אַ ביסל?
נאַטאַשע האָט פֿאַרשטאַנען, אַז מען קאָן פֿאַר מיטשען ניט
ריידן, האָט זיך אָנגעטאָן און איז ארויס.

געגאַנגען זיינען זיי שווייגנדיק ביידע. ס'איז איר קאַלט גע-
ווען, פֿון אַנשטרענגונג האָבן זיך באַ איר די הענט געטרייסלט.
— מיט אייך וויל זיך זען אַ מענטש, ער קען אייך — האָט
געזאָגט לאַמאַוו.

נאַטאַשע האָט זיך אָפּגעשטעלט. זי האָט זיך פֿאַרטראַכט: צי
דען קאָן מען גלויבן דעם מענטשן, וועלכן זי זעט דאָס ערשטע
מאָל? ווהיין פֿירט ער זי?

לעסאָף האָט זי אַ טראַכט געטאָן: עפֿשער וועגן מאַן עפעס
— גוט, קומט.

ווען זיי זיינען געקומען, האָט ער געעפֿנט די טיר פֿון קי-
סעליאָווס צימער און געזאָגט:

— אָט דאָס איז עס: גייט אַריין.

נאַטאַשע איז אַריין אין צימער מיט אַ שטאַרק קלאַפּנדקן
האַרץ, אַנטקעגן איר האָט זיך אַפֿגעהויבן אַ יונגערמאַן, אַן אָפֿ-
געגאַלטער און האָט איר אויסגעשטרעקט די הענט.

— נאַטאַשע!

— מיטיע, מיטיע!

זי איז אַרופֿגעפֿאַלן אָף אים און לאַכט און וויינט.
ער האָט זי אַוועקגעזעצט אָף דער סאָפֿע און אָנגעהויבן

ריידן:

— נו, דערצייל—ווי האָט איר דאָ געלעבט אָן מיר? וואָס
מאַכט מישינקע?...

נאַטאַשע האָט אָנגעהויבן דערציילן.

זיי האָבן זיך אַפֿגערעט אזוי:

זי וועט קומען מיט מישען אין קינאַ און אהין וועט אויך
קומען קיסעליאָוו. און פֿונדערווייטנס וועט ער אַ קוק טאָן אפֿן
זין.

ווען נאַטאַשע איז געקומען אַ היים, איז שוין דער קליינער
געשלאָפֿן.

אָף מאָרגן פֿרי האָט ער זיך דערמאַנט. וועגן נעכטיקן פֿעטער
אין געפֿרעגט:

— מאַמע וואָס האָט דיר געזאָגט דער פֿעטער?

די מאַמע האָט אָנגעהויבן שמייכלען.

— דער פֿעטער האָט געזאָגט, אַז מיר זאָלן ביידע אינאַוונט

גיין אין קינאַ, שיינע בילדער זען.

מישע האָט מיט אומצוטרוי אַ קוק געטאָן אָף דער מאַמען.

— טאַקע אָן עמעס, מאַמע?

עמעס, עמעס, מישע.

אינאָוונט זיינען זיי אוועק אין קינאַ.
ווען זיי זיינען צוגעגאַנגען צו דער קאסע קויפֿן בילעטן,
איז קיסעליאָוו געגאַנגען הינטער זיי, געקויפֿט אַ בילעט און איז
אריין אין זאל. ער האָט זיך אוועקגעזעצט דריי טריט פֿון זיי.
מישע האָט זייער הויך גערעט און אופֿלייגנדיק איינצלנע
אויסיעס, געלייענט דאָס אַנגעשריבענע אַפֿן עקראַן. ער האָט ניט
געווסט, אז דריי טריט פֿון אים זיצט דער פֿאַטער.
קיסעליאָוו האָט אָבער ניט געקאַנט אַפֿרייסן די אויגן פֿון
אים. ס'האָט זיך אים זייער געוואָלט צוגיין און נעמען אים צו זיך
אַף די הענט, אוועקזעצן אים אַפֿן שויס און צוריקן אים צו זיך.
נאָר טאָן אזוי קאָן מען ניט.

* * *

פֿלעגט זיך אַמאָל טרעפֿן, אז מישע מיט דער מאַמען
פֿלעגן גיין שפּאַצירן.
נאָר גיין פֿלעגן זיי ניט אַהין, וווּ אַלע מאָל—זיי פֿלעגן גיין
אַף דער גאַס, וווּ קיסעליאָוו וואָינט.
מישע האָט בעשום אויפֿן ניט פֿאַרשטאַנען, פֿאַרוואָס די
מאַמע האָט עפעס אַנגעהויבן שפּאַצירן אַף דער גאַס.
ער האָט זייער ליב געהאַט גיין אַף די הויפט-גאַסן און
קוקן אין די אויסשטעלונגען אַף די שיינע זאַכן.
— מאַמע, צוליב וואָס גייען מיר אַהער? מיר דאַרפֿן דאָך
דאָ גאַרנישט ניט.
— צי דען איז ניט אַלציינס, מישינקע, ווהיין מע גייט
שפּאַצירן?

נעבן קיסעליאָוו שטוב—איז געשטאַנען אַ בענקעלע; די
מאַמע האָט זיך אָפּגעשטעלט נעבן בענקעלע און געפֿרעגט:
— נו, מישע, האָסט זיך ניט פֿאַרמאַטערט?
— גיין.
— נו, האָב איך זיך פֿאַרמאַטערט, קום אָפרוען.
זיי האָבן זיך אוועקגעזעצט אַף דער באַנק.

קיסעליאָוו איז צוגעגאַנגען צום פֿענצטער און האָט לאַנג געקוקט אָף מיִשען מיט דער ווייב.

ווען זיי האָבן זיך אױפֿגעהויבן און געגאַנגען ווייטער, איז קיסעליאָוו אַרויס פֿון שטוב איבערגעגאַנגען אָף דער צווייטער זייט פֿון גאַס און איז געגאַנגען גלייך נאָך זיי.

קיסעליאָוו האָט זיך צוגעהערט צו מיִשען, ווי ער לייענט די אױפֿשריפֿטן אָף די קראָמען.

נאַטאַשע האָט געוואָלט, ער זאָל אים זען אין פֿאַנים, האָט זי זיך אָפּגעשטעלט און האָט אים באַוויזן אָף דער אַנדער זייט גאַס. — מיִשע, דו וועסט נישט קענען איבערלייענען, וואָס עס איז אָנגעשריבן אָף יענער זייט קראָם—ניין, און איך וועל קענען! מיִשע האָט זיך אומגעקערט צו דער אױפֿשריפֿט און גע- לייענט.

אַט איצט האָט ערשט קיסעליאָוו געקענט איינקוקן זיך אי זיין פֿאַנים.

איין מאָל האָט די מאַמע געבראַכט מיִשען אַ בריוו. — מיִשע, דער טאַטע האָט דיר אַ בריוו געשיקט. מיִשע האָט זיך שטורמיש אַ וואָרף געטאָן צו דער מאַמען. — וווּ איז עס? נישט שוין גיכער.

די מאַמע האָט דערלאַנגט אַ בויגעלע פֿאַפּיר: אָף דעם פֿאַפּיר איז געווען מיט גרויסע ווערטער אָנגעשריבן: „מיין טייערער, ליבער מיִשוק, איך שרייב דיר אַ באַזונדער בריוו. דיין בריוו האָב איך באַקומען, פֿאַר וועלכן איך קוש דיך זייער שטאַרק.

איך לעב און בין געזונט, נאָר איך בענק נאָך דיר. דו זאָלסט קיינעם נישט דערציילן, ווייל אויב דו וועסט זאָגן, וועל איך נישט קענען קומען. געריס דער מאַמען און דער באַבען אַנא איזאָנאָונען.

זאָלסט פֿאַלגן דער מאַמען און דער באַבען. איך קוש דיך נאָך אַמאָל, מיין טייערער און ליבער זון. דיין טאַטע.“

א גאנצן טאָג האָט מיִשע געלייענט דעם טאַטנס בריוו, גע-
לייענט און געטראַכט.

לייגנדיק זיך שלאָפֿן, האָט מיִשע דערלאַנגט דער מאַמען
דעם בריוו און געזאָגט:

— מאַמע באַהאלט דעם בריוו ווייט, ווייט, קיינער זאָל אים
ניט געפֿינען.

— ווער?

— אָט טאַמער וועלן ווייטער סאַלדאַטן קומען.

די מאַמע האָט אָנגעהויבן שמייכלען.

— גוט, מיִשע, איך וועל באַהאלטן.

שלאָפֿנדיק האָט מיִשע אוּפֿגעהויבן דעם קאָפּ און געזאָגט:

— מאַמע איך וועל קיינעם ניט דערציילן, וואָס דער טאַטע

האָט מיר אַ בריוו געשיקט.

— אָט אזוי איז גוט, קינד מיינס, — זאָלסט טאַקע קיינעם

ניט זאָגן.

— שלאָף מיין זון, שלאָף.

א גאַנצע נאכט האָט מיִשע געזען אין שלאָף פֿריילעכע כאַ-

לוימעס און געשמייכלט.

איינמאָל האָט די מאַמע מיִשען געזאָגט:

— ווילסטו גיין שפּאַצירן מיִשע?

— גיין איך וויל ניט.

— און אָף אַ בריִטשקע פֿאַרן ווילסטו?

— כיוויל.

— נו טאָ טו זיך גיך אָן.

זיי זיינען אַרויס פֿון שטוב גענומען אַ בריִטשקע און אַוועק-

געפֿאַרן.

זיי האָבן זיך אָפּגעשטעלט באַ אַ גרויסער הויז און אַראָפּ-

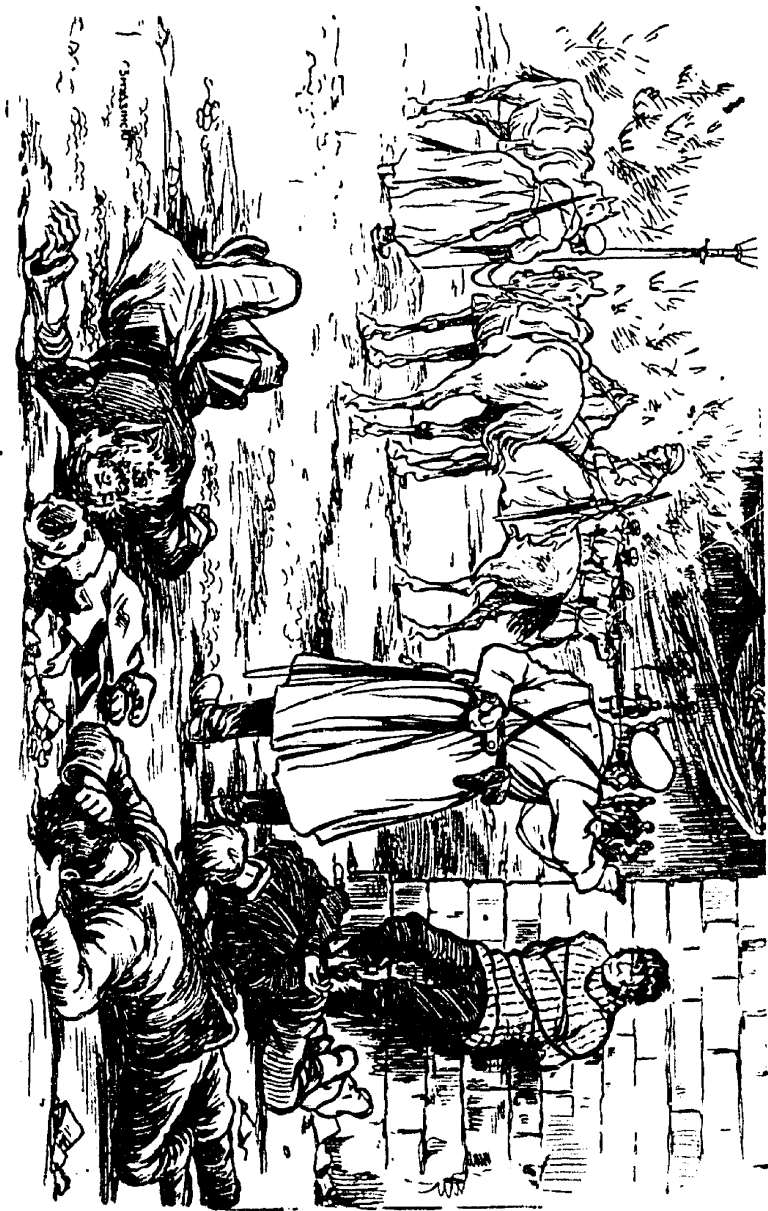
געגאַנגען פֿון בריִטשקע.

— ווהינן גייען מיר, מאַמע?

— אין געסט, ווילסט אין געסט?

כיוויל.

ΚΙΤΣΑΓΙΛΑ ΣΙΟ ΛΙΝΤ ΝΙΛ ΚΙΟΝΑ!

די? טיר האָט זיי געעפֿנט לאמאוו. ער האָט גוטמוטיק גע-
שמיכלט צו מישען.

ער האָט גענומען מישען פֿאַרן האַנט און האָט אים מיט
דער מאַמען דורכגעפֿירט עטלעכע צימערן, דערנאָך האָט ער
אופֿגעעפֿנט אַ טיר פֿון אַ צימער און געזאָגט:
— ביטע, יונגער מאַן.

מישע האָט נאָך ניט באַוווּזן אַרײַנצוגיין אין צימער, ווי צו
אים האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אַ הויכער אָפֿגעגאַלטער פֿעטער,
האָט אים אַ כאַפּ געטאָן אָף די הענט, פֿעסט צוגעדריקט צו זיך
און האָט אים גענומען קושן.

— מישינקע, מישינקע, וון מיינער טייערער!

מישקע האָט ברייט אופֿגעעפֿנט די אויגן.

— טאַטע!

יע, יע, מישינקע דיין טאַטע. זעסט איך האָב דיר צוגעזאָגט,
אַז איך וועל קומען, בין איך געקומען.

— מישע האָט אַ גלעט געטאָן דעם טאַטן איבער דער אָפֿ-
געגאַלטער באַק.

— ס'שטעכט זיך, וווּ איז דיין באַרד?

שפעט זיינען זיי געזעסן באַם טאַטן, און ווען די מאַמע
האָט זיך שוין געקליבן אַוועקגיין, האָט מישע גענומען וויינען.

— איך וויל ניט גיין אָן דעם טאַטן.

— מישינקע, איך טאָר דאָ ניט זיין.

— איך מוז ווידער אָפֿפֿאַרן.

— איך וועל אויך מיט דיר פֿאַרן!

דער טאַטע האָט אָנגעהויבן שמיכלען.

— אָט די וועסט אויסוואַקסן אַ גרויסער, וועסטו זיין אַ
באַלשעוויק.

דאָן וועלן מיר די גאַנצע צײַט זיין צוזאַמען.

מישע האָט אויסגעווישט די טראַן.

— נו, גוט, איך וועל גיך פֿאַרן און ווערן אַ באַלשעוויק.

ווי אזוי איטשקע האָט געהאַרפֿן דער מאַמען.

1-טער טייל,

אין וועלכן דער לעזער באַקאַנט זיך מיט דעם העלד
פֿון דער מאַיסע.

איטשקע איז אַ פּיאָנער, ווי אלע פּיאָנערן, מיט בלישטשענ-
דיקע אויגעלעך, מיט אַ פּאַר רויטע בעקעלעך און מיט אַ
האַלדזטרך.

ס'איז אַ האַפּטאַקע.

איטשקע זיצט אין שול אף אַ פֿענצטער, עסט זיין פֿרישטיק,
דרייט מיט די פֿיס און לייענט בייט מאיסע דעם „יונגן פּיאָנער“.
איטשקע זוכט זיין נאַטיץ (ער איז דאָך אַ קינדקאַר),
ער דרייט די צייטונג אין אלע זייטן, קוקט זיך גוט איין
אין יעדער אונטערשריפֿט, זוכט אין פּאַסט-קאַסטן, און ס'איז גיטאַ,
ווי אין וואַסער אריין.

איטשקע קנייטשט דעם שטערן, — ער איז אין קאַעס... אלע
מאָל אַזוי: ער שרייבט אזוי אָפֿט און דרוקן — האָט מען נאָר איין
נאַטיץ געדרוקט.

מיטאַמאָל פֿאַלט איטשקעס אויג אָף אַ לאַזונג, וואָס איז
אַפּגעדרוקט מיט שוואַרצע גרויסע אויסעם:

פּיאָנער, העלף דייע עלטערן!

ער הויבט אָן לייענען אַלץ, וואָס עס שטייט געשריבן
אונטער דעם לאָזונג.

ער לייענט אויפֿמערקזאָם און טראַכט דערביי :

— פֿון היינט אָן מוז מען טאַקע העלפֿן דער מאמען... אין
וועל איר טאַקע העלפֿן! טאַקע, די מאמע האַרעוועט אזוי פֿיל...
וואַשט גרעט... קאַכט וואַרמעס... באַקט... נייט... ראַמט...

* * *

אף די לימודים איז איטשקע געווען און געטראַכט נאָר
וועגן דעם, ווי אזוי ער וועט העלפֿן דער מאמען, ווי אזוי ער
וועט אויספֿילן דעם לאָזונג פֿון „יונגן פּיאַנער“.
ער איז געווען אזוי שטאַרק פֿאַרטראַכט, אַז ווען דער לע-
רער האָט אים געפֿרעגט :

— איטשקע, וואָס האָט מען היינט אַרויסגעגעבן?
האַט ער געענטפֿערט :

— ווי אזוי העלפֿן דער מאמען אינדערהיים!...

2-טער טייל,

אין וועלכן דער לעזער באַקאָנט זיך מיט איטשקע

היינט

ווען איטשקע איז געווען אַהיים, איז דאָרטן געווען
פונקט אזוי ווי נעכטן און געווען, און ווי אַלעמאָל אין
דער צייט.

די מאמע האט זיך געפֿאַרעט לעבן אויוון, מאַשקע און
לייבקע האבן זיך געשפּילט מיט דער קאץ, געצויגן איר פֿאַרן
עק און דערביי אזוי ווילד געקוויטשעט, אז מען האָט ניט גע-
קענט פֿאַרשטיין פֿון וואָס וויאַקעט די קאץ—צו פֿון ווייטיק, צו
פֿון דעם, וואָס זי האָט זיך דערשראָקן פֿאַר די ווילדע געשרייען...
דער קליינער בערעלע האָט זיך אויפֿגעכאַפט און האָט גע-
געבן צו וויסן, אז ס'איז שוין צייט צו עסן...

אַקיצער—ס'איז געווען אַ גוטער טומל.
ווי אַיטשקע איז נאָר אַריין אין שטוב, האָט ער גלייך אַ
וואָרף געטאָן זייגע ביכער, אַרופגעשטעלט זיך אַפֿן שטול און
גענומען ריידן:

— מאַמע, איך בין שטענדיק גרייט!
— קריך נאָר אַראָפּ פֿון שטול! וואָס איז דאָס פֿאַר אַ קריכן
אַף די שטולן?!

מיר וועלן שוין העלפֿן אינדערהיים.

— דו, מאַמע, שריי ניט! איך בין שטענדיק גרייט צו העלפֿן
דיך! גענוג שוין דיר צו פֿאַרנעמען זיך מיטן טעפל—דאַרפֿסט
ווערן פֿריי פֿון אויוון, היינט בלייב איך אינדערהיים, און דו
וועסט גיין אין קלוב!

— כאי וואָלסטו גלייך זאָגן, אז די וועסט היינט זיצן איך שטוב!— איך האָב טאָקע היינט אַ דעלעגאַטן-פֿאַרזאַמלונג. איך וואָלט אָבער וועלן זען, ווי וועסטו זיך דאָ ספּראַווען...
די פֿאַרהאַנדלונגען האָבן אָבער לאנג ניט געדויערט, און עס איז באַשטימט געוואָרן, אז די מאַמע גייט אָף דער דעלעגאַטן-פֿאַרזאַמלונג און ער, איטשקע, בלייבט זיצן איז שטוב.

3-טער און לעצטער טייל,

וועלכער דערציידט וועגן דעם, ווי אזוי איטשקע האָט אויסגעפֿילט דעם לאַזונג.

די מאַמע איז אַוועק.
באַ איטשקען אין בלאַקנאָט שטייט פֿאַרשריבן:

כ'זאָל ניט פֿאַרגעסן:

1. אָפּקאָכן קאַשע:
- (א) ניט פֿאַרגעסן אריינשיטן גרויסן,
- (ב) ניט פֿאַרגעסן אריינגיסן וואסער,
- (ג) אריינשיטן אַביסל זאַלץ און
- (ד) אריינגיסן 2 לעפֿל בוימל.
2. אָנשטעלן דעם סאַמאָואַר.
3. אויסקערן דאָס צימער.
4. אויסווישן די קינדער די נעזער.

איטשקע שוויצט.

איטשקע פֿילט אויס דעם לאַזונג:

ער האָט געמאַכט דעם סאַמאָואַר, אָנגעשאָטן קוילן, דערביי געוואָרן שוואַרץ, — ענלעך אָף אַ נעגער. און אזוי ווי ער האָט ניט פֿאַרגעסן צו ווישן די קינדער די נעזער— האָט ער זיי די נעזער באַמוצט מיט שוואַרצע פֿלעקן.

די קינדער האָבן זיך דערזען אין שפיגל—איז זיי זייער געפֿעלן די געפֿארבטע נעזער, האָבן זיי גענומען טאַנצן אַנקענן שפיגל.

זיי האָבן אזוי לאַנג געטאַנצט, ביז זיי האבן אַראָפּגעוואָרפֿן דעם שפיגל און ער האָט זיך צובראַכן אָף קליינע שטיקלעך. אַיטשקע האט זיי געגעבן די עמעסע קלעפּ,—כעוורע זיינען געוואָרן הייזערדיק פֿון וויינען.

קלייבנדיק די שטיקעלעך גלאָז, האָט אַיטשקע צושניטן אַ פֿינגער. קיין ריינע שמאַסע האָט ער נישט געקאַנט געפֿינען, האָט ער אָפּגעריסן אַ שטיקל פֿון בערלס העמדל און פֿאַרבונדן די האַנט.

אין צימער איז געווען אַ שרעקלעכער טשאַד—האָט ער געעפֿנט די פֿאַרטקע און האָט זיך געשטעלט קאָכן די קאַשע. פֿאַנאַנדערגעלייגט פֿייער, אָנגעגאַסן אין פֿענדל וואַסער, אריינגעשאַטן גרויסן און אַוועקגעשטעלט דאָס פֿענדל אַפֿן פֿייער.

דערנאָך האָט אַיטשקע אַ קוק געטאָן אין בלאַקנאַט און איז אַוועק זוכן זאַלץ און בוימל. ער האָט געפֿונען אַ קעסטל, דוכט זיך, מיט זאַלץ און אריינגעשאַטן אַ הייפֿל, אַריינגעגאַסן פֿון אַ פֿלעשל 2 לעפֿל בוימל.—באלד איז שוין די קאַשע פֿאַרטק. דער טשאַד איז געוואָרן גרעסער. אַיטשקען האט גענומען שטאַרק וויי טאָן דער קאַפּ. די כעוורע האָבן שוין לאַנג געשרייען, אַז זיי איז דער קאַפּ טויט וויי.

אַיטשקע האָט זיך אַ וואָרף געטאָן אַפֿן בעט, און וואָס ס׳איז געווען ווייטער געדענקט ער נישט. ווען די מאַמע איז געקומען אַהיים, האָט זי דערזען אזאַ בילד:

אַיטשקע, מאַשקע און לייבקע זיינען געלעגן איינגעשטאַ—
דעסע און האָבן געקרעכצט; בערעלע איז געווען אינגאַנצן
אַ נאַסער און האָט געשרייען אָף וואָס די וועלט שטייט, דער סאַמאָ—
דאָר איז צעגאַנגען געוואָרן... ווייל אַיטשקע האָט פֿאַרגעסן—

אַרײַנגיטן וואָסער. אין דער קאשע האָט ער אַרײַנגעשאַטן נײַט
קײן זאַלץ, נאָר סאַדע, אַרײַנגעגאַסן נײַט בױמל... נאָר גאַזע.
אַי, אײַטשקע! אײַטשקע!

דער אויספֿיר.

מײַנט אָבער נײַט, אַז דער מאַמען דאַרף מען נײַט העלפֿן—
ס'הױבט זײַך נאָך גאָר נײַט אָן, מ'מוז העלפֿן!
מײַר האַבן אָבער געוואָלט באַווייזן, אַז עס איז גאַרנײַט
אַזאַ קלײנע און גרײַנגע אַרבעט!

מע שיסט קאמונארן.

קינדער אין דער פארזשער קאמונע.

די קינדער פֿון דער פארזשער קאמונע, קינדער, וועלכע
האָבן מיט טאטעס און מאמעס, מיט ברידער און שוועסטער גע-
קעמפֿט און געשלאָגן זיך אף באַריקאדן פֿון פֿרייהייט — דארפֿן
בלייבן אין זיקאַרן בא אונדז פּיאָנערן.
וועגן זיי דארפֿן מיר וויסן.
געווען איז דאָס אין די טעג, ווען ווערסאלער האַרמאַטן
האָבן באַשאַטן מיט טשוהון און קוילן איינע פֿון די גרעסטע און
שענסטע שטעט--פארזש.

פארזשער קאָמונע — האָט פארזוש דאן געהייסן.
אין רייכע מענטשן האָבן זיך דערשראָקן, גענומען פֿאַעטאָ-
נען און עקיפּאָזשן און זיינען אַנטלאָפֿן אין דער צווייטער שטאָט—
ווערסאַל, וואָס איז ניט געווען אזוי שיין און גלאַנציק ווי פֿאַרזוש.
די מענטשן מיט געלט, מיט אייגנטום האָבן ניט געוואָלט
דערלאָזן, אַז מענטשן, וואָס האָבן נעכטן הייזער געבויט, זאָלן היינט
הערשן אין שטאָט. האָבן זיי זיך פֿאַרייניקט און געשיקט סאָלדאַטן,
קעדיי צו שעכטן און שניידן, שניידן און שעכטן קליין און גרויס.
און די קאָמונאַרן האָבן טאָג און נאַכט זיך געשלאָגן אָף
באַריקאַדן און האָבן באַשיצט די קאָמונע.
און אייניצע מיט טאַטעס און מאַמעס האָבן קינדער פֿון
קויטיקע פֿאַרזושער קוואַרטאַלן פֿאַרטיידיקט מיט זייער בלוט דעם
רויטן פֿאַרזוש.

נאָר בלוטיקער ווערסאַל האָט געשיקט איין ראָטע סאָלדאַטן
נאָך דער צווייטער, קעדיי צו פֿאַרגיטן און פֿאַרטרינקען מיט בלוט
די פֿאַרזושער גאַסן, און אַלץ מער און מער זיינען געפֿאַלן קיין-
דערשע קאַרבאַנעס.

האַווראַש איז א יינגל, אַ קינד, נאָך, וואָס נעכטיקט און
שלאָפֿט אונטערן פֿרייען הימל, טראָגט דעם טאַטנס אַלטע הויזן,
וואָס גרייכן אים איבער די פּיאַטעס, לויפֿט אום, נישטערט, זוכט,
זינגט קינדערשע פֿריידעכע גאַסן-לידער.

פֿרעגט זיך באַ דער גרויסער שטאָט פֿאַרזוש, ווער דאָס
איז — וועט זי אייך ענטפֿערן: — דאָס איז מײן קינד.

... צוויי זאַכן זיינען פֿאַראַן, נאָך וועלכע סיבענקט שטענדיק
האַווראַש און קאָן צו זיי קיינמאַל ניט קומען. אַראָפּוואַרפֿן די
אַלטע רעגירונג און פֿאַריכטן די צורײַסענע הויזן.

אַט אַזאַ יינגל איז געווען האַווראַש.

און אין דער צײַט, ווען פֿאַרזוש איז געווען פֿאַרגאַסן מיט
בלוט און אָף די בעסטע, שענסטע גאַסן זיינען געווען באַריקאַדן,
איז האַווראַש געווען איינער פֿון די שענסטע אין קאַמף, איינער
פֿון די ערשטע אָף די באַריקאַדן.

איינ זאך האָט ער נישט געקאָנט פֿאַרליידן;
וואָס זיין רעוואָלווער האָט קיין צינגל נישט געהאַט.
באַ די עלטערע קאָמונאַרן, וואָס האָבן זיך געפֿונען צוזאַמען
מיט אים אָף די באַרקאָדן, האָט ער נאָכאנאנד געמאָנט—לעבן נישט
געלאָזט:

האַווראָש האָט אַלץ געקליבן פּאַטראָנעס און געוונגען.

— איינמאָל פֿאַר אַלעמאָל — אַ ביקס וויל איך און שיסן
וועל איך בעסער פֿון אייך!
דער עלטסטער קאָמונאַר האָט אַ שאַקל געטאָן מיטן קאָפּ און
געזאָגט:

— נאָך אַ פֿערטל שאַ — און מיר בלייבן אָן פּאַטראָנעס.
האַווראָש איז געשטאַנען נאָענט און האָט אַלץ געהערט.
פּלוצלונג האָט דער עלטסטער קאָמונאַר דערזען אימעצן אין
דרויטן נעבן דער באַרקאָדע, גלייך אונטערן פֿייער פֿון די סאַל-
דאַטן—דאָס איז געזען האַווראָש מיט אַ קערבל, אין וועלכן מע
סראָגט ביר, אָדער וויין-פּלעשער אין האַנט.

ער איז אירומגעגאנגען צווישן די געהארגעטע סאָלדאַטן, וואָס זיינען געלעגן נעבן דער באַריקאַדע, האָט אויסגעליידיקט זייערע פּאַטראָנאַטשן און זיך גאַנץ רויק געזאַמלט די פּאַטראָנעס אין זיין קערבל.

— וואָס טרסטו דאָרט? — האָט דער קאַמונאַר געפֿרעגט.
— איך קלייב די פּאַטראָנעס — האָט געענטפֿערט האווראַש.
— זעסטו דען נישט די קוילן, וואָס פֿליען ארום דיר?

— יא, עפעס אזוי ווי עס רעגנט... מיילע.

— גיי צוריק — האָט אים אויס געשריען דער קאַמונאַר.
— די מינוטן — האָט געענטפֿערט קאַלטבלוטיק האווראַש.
אַ גיכן שפרונג געטאָן אף דער מיט פֿון גאַס.

א באַריקאַדע.

אין ווייטער געטאָן זיין אַרבעט. אַ קויל האָט געטראַפֿן אין וואַנט נעבן אים, א צווייטע האָט אים ארויסגעשלאָגן דאָס קערבל מיט די פּאַטראָנעס פֿון האַנט. האַווראַש האָט זיך אויסגעגלייכט, האָט אַ קוק געטאָן אף די סאָלדאַטן, וואָס האָבן געשאָסן אין אים, גענומען זיך פֿאַר די זייטן און אָנגעהויבן זינגען אַ ליד.
האַווראַש האָט אַלץ געקליבן פּאַטראָנעס און געזונגען, גע-זונגען און געקליבן.
די סאָלדאַטן האָבן געשאָסן און געשאָסן און ער איז אומ-געשפרונגען, ווי אַ פֿריגעלע און האָט אַדך געקליבן די פּאַטראָנעס.
די סאָלדאַטן האָבן געלאַכט, צילנדיק זיך אין אים.
די קאַמונאַרן זיינען געשטאַנען אָן אַטעם און האָבן פֿון אים קיין אויג נישט אַראָסגענומען. אַלע האָבן געציטערט פֿון שרעק, און ער האָט געזונגען.

די קוילן זיינען ווי בינען ארומגעפֿלויגן. סאָפֿקאָלסאָף האָט
אים איינע פֿון זיי פֿאַרט געטראָפֿן, און דער מוטֿיקער קאָמונאַר
האָרראש האט זיך געקאָטשעט אין זיין אייגן בלוט נעבן באַריקאַדע.

* * *

געכאַפט האָט מען יאַנעקן מיט אַ גאַנצער מאכנע קאָמונאַרן,
וואָס האָבן געשאָסן פֿון באַריקאַדן. זיי האָט דערשאָסן דער שוואַר-
צער אָפֿיצער מיט די בלוטֿיקע ווערסאַלער סאָלדאַטן. געכאַפט האָט
מען אים און גלייך מיט אלעמען געשטעלט אַף צו דערשיסן.
— ערלויבט מיר, קאַפיטאַן, צוגיין א היים זיך וועגענען דאָס
לעצטע מאָל מיט מיין אַלטער מאמען און אָפּגעבן דעם זייגער, —
האָט יאַנעק געבעטן.

— נו, האַידא, שפּאַן, וווּ וואַינסטו, שנעק? — האָט זיך גע-
ווענדעט דער קאַפיטאַן צו יאַנעקן.

— אָט דאָרטן לינקער—נעבן פֿאַנטאַן.

— גיי, נאָר קער זיך אום.

— ער, קאַפיטאַן, א פֿלינקער יאַטל צו א שפּיצל—אָפּגענאַרט
און היידא! דערשראָקן זיך, ווייזט אויס, פֿאַר א ווערסאַלער
ביקס, —האָבן שפּאַטיש געלאכט און געווערטלט זיך די סאָלדאַטן
צווישן זיך—און ס'האָט זיך אויסגעמישט געלעכטער מיטן לעצטן
אַטעם פֿון קאָמונאַרן נעבן וואנט.

נאָר פּלוצים זיינען פֿאַרשטיינערט געוואָרן מיט א מאל די
סאָלדאַטן, ווען זיי האָבן דערזען, אז דער צוועלף יאָריקער יינגל
האָט זיך באוויזן מיט שטאַלץ אף דער גאס און אויסשטעלן-
דיק זיין ברוסט פֿאַרויס, זיך געשטעלט נעבן וואנט, נעבן דער
פֿאַרבּלוטיקטער קופּע קאָמונאַרן:

— אָט בין איך — שיסט!

אזוי זיינען העלריש געשטאַרבן די קליינע, ניט מוירע געהאט
פֿאַרן טויט,

באגעגנט זייער טויט אף שטיינער און אף גאסן פֿון פּאַריזש.

א י נ ה א ל ט :

זייט.	
3—15	אל. קאלאָסאוו. דריי קאָמעדיאנטן . . . . .
16—22	מישקע ראטעוועט זיין ברודער . . . . .
23—28	דער קלוגער לענין ("יונגער פיאנער") . . . . .
29—33	ווי האָבן אמאָל קינדער געשייערט דעם 1-טן מאי ("יונגער פיאנער") . . . . .
34—38	טימאָפּעיעוו. סאן-לי . . . . .
39—43	ווי לייגן זיי ("יונגער פיאנער") . . . . .
44—49	הענרי סוועדזש. די ווינדערשפילקע . . . . .
50—74	א זון פֿון א באַלשעוויק ("יונגער פיאנער") . . . . .
75—80	ווי אזוי איטשקע האט געהאלפֿן דער מאַמען ("יונגער פיאנער") . . . . .
81—85	קינדער אין דער סאריזשער קאמונע ("יונגער פיאנער") . . . . .

פרייז 65 קאפ

